

Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 6 (1093) ГОД XXII БЕЛАСТОК 6 ЛЮТАГА 1977 г. ЦАНА 60 гр.

НАВАГОДНІ ДВАЦЦАТЫ

Традыцыйна, ужо дваццаты раз, варшаўскі клуб БГКТ наладзіў навагодні карнавальны баль.

І як заўсёды, выклікаў ён вялікае зацікаўленне ў жыхароў сталіцы. Сабралася звыш 600 чалавек (не хапіла месца для ўсіх жадаючых).

— Мы сустрэліся тут, — гаварыў старшыня варшаўскага клуба БГКТ др **Аляксандр Баршчэўскі**, — не толькі дзеля таго, каб весела правесці час, але таксама і перш за ўсё таму, каб урачыста і радасна адзначыць такія знамянальныя гістарычныя падзеі, як 58-ую гадавіну існавання БССР і 32-ую гадавіну з дня вызвалення Варшавы. Нашы сэрцы напоўнены дружалюбнымі пачуццямі...

І сапраўды, у аграмадных, але да адказу запоўненых залах Палаца культуры і навукі настрой урачысты, прыўзняты, святочны. Жанчыны ў самых модных карнавальных сукенках, іх партнёры — у візітных касцюмах, пад галстукамі і мушкамі, дзе-нідзе сустракаецца смокінг, а то і фрак.

Сустрэліся тут прадстаўнікі самых розных прафесій і сацыяльных праслоек. Знаёмлюся з кампаніяй за сталікам, дзе давялося мне сядзець. Дзве настаўніцы, выпускніцы беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта, два інжынеры. Адзін будаўнік, які прымае ўдзел у праектаванні многіх жылых кварталаў нашай сталіцы, а другі — спецыяліст па авіятэхніцы, нейкі час працаваў пры пабудове супольнага савецка-польскага самалёта для патрэб сельскай гаспадаркі, а цяпер займаецца супернавейшым станкабудаўніцтвам. Усе яны з Беласточчыны.

(Працяг на стар. 5)

Над Плоскай. *Фота Я. Цялушэцкага.*

ЗВЫШ САРАКА ГОД СОЛТЫСАМ

— Памятаю, было гэта якраз у аўсянное жніво 1915 года. Знячэўку ў наша сяло ўскочыў эскадрон казакаў, рассыпаўся па панадворках і давай усіх гнаць з хатаў, гэта значыць у бежанства. Што ж, рад няволяй згарнулі людзі свой небагаты скарб, у мяхі папхалі ды ў плахты перавязалі, ўкінулі на вазы, дзеціямі тое сваё багацце абсадзіўшы, ды павалакліся з дому. У глыбокую восень давалакліся да Мінска. Там нас пагрузілі ў вагоны і адправілі аж у Арэнбургскую губерню, на пабярэжжа ракі Урал. Трапілі мы ў сяло Ісаева-Дзедава, цяперашняе Акцябрскае. Тамашнія людзі прынялі нас цёпла, сардэчна, дапамагалі ў харчах, у адзежы, ў грошах, ва ўсім. Я пайшоў у школу. Калі ж падзеі Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі і Грамадзянскай вайны дакаціліся і да нашага сцяпнога краю, яны захапілі і мяне...

Дрыжачай рукой **Андрэй Селеванюк** высоўвае шуфлядку ў старэнькім і кволенькім, як і ён сам, сталe, перагортвае ў ёй стусік розных папераў, дастае сярод іх адну і кладзе перада мною. У ёй гаворыцца, што паводле дакументаў партыйнага архіву Арэнбургскага абласнога камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза мой размоўца *„служил в Красной Армии в железнодорожных войсках на участке Троицк — Орск. Принят в комсомол в марте 1920 года и в то же время принят кандидатом в члены РКП(б) и 3 июля 1921 года принят Исаево-Дедовским райкомом партии в члены РКП(б). Работал заведующим отделом Исаево-Дедовского райисполкома, заведующим хозяйственным отделом Исаево-Дедовского райкома комсомола, секретарём волостного комитета Российского коммунистического союза молодежи“*. За гэтымі сціслымі і сухімі словамі дакумента, выдадзенага ўсяго некалькі год назад і прысланага з далёкага Арэнбурга сюды, у Курашава, крыецца многа гістарычных падзей, у якіх удзельнічаў сёння ўжо сямідзесяцігадовы А. Селеванюк. Сярод іх — устанаўленне на Прыураллі Савецкай улады, партызанская барацьба на тылах войск Калчака, барацьба з бандамі атамана Дутава за ўмацаванне народнай улады. А потым...

— А потым раптам навалілася пошасць тыфу. Людзі мерлі, як мухі. Памёр мой бацька. Маці пачала благаць: „Едзем, дзеткі, едзем дадому, у Курашава“. Але і ёй, і майму дзядзьку, і чацвярым маім сёстрам і братам не суджана было пабачыць родны кут. Пахаваў я іх разам з іншымі бежанскімі сем'ямі з Курашава і рушыў разам са сваёй сястрою на радзіму. Прыехалі мы ўвосень 1922 года. Вёска стаяла, а як жа ж, не была спалена, але жыць не

Працяг на стар. 4

(РАЗМОВА З ДАЦ. ДР МЕДЫЦЫНЫ УЛАДЗІСЛАВАМ ПРЭНГОЎСКІМ)

Пакуль пачнем нашу размову, напомнім коратка: у канцы 60-х гадоў дац. др медыцыны Уладзіслаў Прэнгоўскі быў ініцыятарам вялікага і важнага грамадскага руху на нашай тэрыторыі — барацьбы з курэннем тытуню. У 1971 годзе ў Беластоку быў створаны грамадскі камітэт па барацьбе з курэннем тытуню. Узначаліў яго дац. У. Прэнгоўскі. За сваю дзейнасць атрымаў адзнаку „Заслужаны для Беласточчыны“.

— Якімі сіламі вядзеце вы гэтую дзейнасць?

— Перш за ўсё — дзякуючы самаахвярнасці лекараў. Яны даюць даклады, праводзяць гутаркі ў школах, клубах, ездзяць, сустракаюцца, раз'ясняюць, пераконваюць, арганізуюць гурткі праціўнікаў тытуню. Добра, асабліва ў апошні час, развіваецца супрацоўніцтва з рэдакцыямі беластоцкіх газет і радыё.

— Ці можаце назваць лепш працуючыя супрацьтытунёвыя гурткі?

— Найлепшы ў горадзе Аўгустоў, ім кіруе там Марыя Клочка. Добры гурток ёсць у Бельску — вядзе яго мгр Марціняк, ды ў Сямяцічах — з др Мацьковякам на чале. У Беластоку вельмі многа і аддана працуе ў гэтай галіне др Дабравольскі — сапраўдны энтузіяст ідэі чыстага паветра. Але, напрыклад, не ўдалося нам дагэтуль арганізаваць аніводнага гуртка ў Ломжынскім ваяводстве. Лекары ў сваёй штодзённай практыцы таксама вучаць, як кінуць курыць. Такія парады даюцца ў спецыяльных парадняix і ўвогуле ўсюды. Я, калі сутыкаюся з хворымі курцамі, адразу кажу, што трэба кінуць курэнне, калі хочаш, чалавеча, сапраўды вылечыцца.

— Бо папяроса такая небяспечная?..

— Вельмі небяспечная. Гэта вораг нумар 1 людскога здароўя. Слухайце: у Польшчы 70% людзей курыць — гэта ж 20 мільёнаў асоб безупынна атручваецца, не гаворачы ўжо пра факт, што некаторыя хваробы немагчыма вылечыць, калі чалавек не пакіне курыць. Мы павінны падаць чалавеку руку і памагчы кінуць курыць.

— Многія лічаць, што кінуць курыць вельмі цяжка, проста немагчыма, і што папяросы супакойваюць нервы...

— Нічога больш фальшывага! І кінуць курыць не цяжка. Трэба толькі зразумець і пераканацца ў шкоднасці папяросаў, тады кінеш без ніякіх клопатаў. Арганізм адразу адчувае сябе лепш. Трэба толькі хацець! Мае пацыенты нават уважліва слухаюць парады і кідаюць курыць пераважна адразу. Асабліва паслухмяныя вясковыя людзі — сяляне. Яны адразу кідаюць курыць і ўжо не вяртаюцца да гэтага. І хачу сказаць, такія людзі куды хутчэй вылечваюцца з розных цяжкіх хвароб.

— На што папяросы найбольш шкодныя?

— Не выбіраюць. Абсалютна шкодны на ўсё: на дыхальныя дарогі, на кровазварот, на сэрца, на лёгкія, на жалудак, на нервы — паражаюць памяць, на мачавы пузыр — рак, на горла — рак. Курэнне папяросаў даводзіць у пазнейшым узросце да рака лёгкіх. Гэта ўжо даказана цяпер, што ў курыльшчыкаў да 30 разоў часцей выступае рак лёгкіх, чым у някурачых. Курэнне вельмі шкоднае патомству маці, якая курыць. Даказана, што калі маці, будучы цяжарнай, курыла, у дзіцяці выступаюць розныя хваравлівыя прызнакі: так званае „мровене“ цела — як бы цела абмірала, халоднасць ног і пальцаў. Сярод патомства курачых бацькоў часцей выступае інфаркт (завал) сэрца. Дзеці курачай маці бываюць меншыя, горш растуць і развіваюцца, часцей да іх чапляюцца хваробы сэрца.

— А як выглядае справа барацьбы з тытунём у свеце?

— Вялікі рух барацьбы з курэннем развіваецца ва ўсім свеце. Першы кангрэс, прысвечаны гэтай тэме, адбыўся ў ЗША. Міністр здароўя гэтай краіны, сам

Працяг на стар. 4

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З БЕЛАРУСІ

Дарога ўсем стагоддзяў

...Жыў каля Дняпра калісьці добры маладзец Машэка. За багатырскую сілу яго празвалі Львом. Кахаў Машэка каханнем гарачым дзяўчынусялянку. Але ўладар-князь адабраў у яго каханую. І стаў Машэка помсціць свайму крыўдзіцелю. Загінуў храбрэц. Высокі бераг Дняпра стаў Магілай Льва. Так паводле паданняў пачынаецца Магілёў. Гэтае паданне выкарыстаў у сваёй паэме Янка Купала, народны паэт Беларусі.

Сем стагоддзяў праляцела над Магілёвам, пакінуўшы свае прыкметныя сляды ў гісторыі. Горад гарбароў і ткачоў, кавалёў і плытагонаў стаў важным скрыжаваннем на гандлёвых дарогах. З імем Магілёва звязаны бітвы далёкіх эпох. Вёска Лясная ў 50-ці кіламетрах ад горада стала сведкам Паўночнай вайны. Тут у 1708 годзе адбылася бітва, якую Пётр I назваў „Маці Палтаўскай баталіі". Вёска Салтанаўка пад Магілёвам памятае вайну Расіі супраць нашэсця Напалеона ў 1812 годзе.

У I сусветную вайну ў Магілёве абаснавалася Стаўка Вярхоўнага Галоўнакамандавання рускай арміі. А ў дні Кастрычніцкай рэвалюцыі тут уступіў на пасаду першы Савецкі Вярхоўны Галоўнакамандуючы, адзін з бліжэйшых саратнікаў У. І. Леніна, Н. В. Крыленка.

Губернскі Магілёў быў горадам дробных рамесных майстэрняў. Самае буйнае прадпрыемства — гэта быў чыгуначна-ліцейны завод, на якім працавала ўсяго 83 асобы, ды табачная фабрыка з 44 рабочымі. Горад з 80-ю тысячамі жыхароў меў дзве гімназіі, бібліятэку і дзесяткі „піцейных" устаноў. Большасць дамоў былі драўлянымі. На галоўнай вуліцы, машчонай каменнямі, з драўлянымі тратуарамі, хадзіла „конка", вечарамі слаба гарэлі нафтавыя лямпы...

Іншым стаў рытм Магілёва ў гады славутых даваенных пяцігодак. Горад будаваўся, станавіўся індустрыяльным. Узнік завод штучнага валакна — першынец беларускай „вялікай хіміі". І яшчэ былі пабудаваны металургічны, аўтарамонтны, гарбарны заводы, змяніліся старыя фабрыкі, майстэрні. Усе дзеці школьнага ўзросту вучыліся. У горадзе былі адкрыты педагагічны інстытут, абласная бібліятэка, драматычны тэатр, краязнаўчы музей.

І раптам над краінай апусціўся чорны цень вайны... Магілёў мужна змагаўся супроць гітлераўцаў. Многа мемарыяльных дошак расказвае аб гераічнай 23-дзённай абароне „Мадрыда на Дняпры", аб бясстрашных героях антыфашысцкага падполля, аб подзвігах 55-тысячнай партызанскай арміі Магілёўскай вобласці.

Калі рассеяўся едкі дым ваенных папялішчаў, нельга было глядзець на руіны Магілёва без болю сэрца. Амаль поўнасцю былі разбураны заводы, школы, дамы і бальніцы, апусцеў горад.

— Мы цябе адновім, родны Магілёў, — напісала крэйдай на каробцы былога будынка нечая рука.

Магчыма, спатрэбілася б дзесяткаў гадоў, каб адрадзіць горад. Але на дапамогу прыйшлі з усіх рэспублік эшалоны з цэглай і машынамі, хлебам і кнігамі. І хутка ізноў паплыла шаўковая нітка на заводзе штучнага валакна, заблішчэлі чыгунныя трубы металургічнага, даў свае першыя лакамабілі аўтарамонтны. Ужо к канцу 1950 года магілёўская прамысловасць перавысіла свае даваенныя рубяжы.

Праўду кажучы, магілёўчанам 70-х гадоў паказчыкі тых часоў здаюцца не надта высокімі. Яны прывыклі да іншых маштабаў.

Праспект Пушкіна ў Магілёве.

Для іх Магілёў — горад вялікай індустрыі, заводаў-гігантаў. З яго пад'язных шляхоў накіроўваюцца ў шматлікія адрасы пад'ёмныя краны і падземныя паязды, пасажырскія ліфты і электрарухавікі, машыны для цэментнай і шыфернай вытворчасці, трубы і пракат, шоўк, штапель і цэлафан, вопратка і абутак... Магілёўская марка вядома на ўсіх кантынентах, паколькі яго тавары экспартуюцца ў 50 краін. А індустрыяльны палёт горада працягваецца.

Сем стагоддзяў стаіць на Дняпры Магілёў. Самыя яркія — гэта сённяшнія старонкі яго вялікага летапісу.

Якаў Рэзнікаў

Фота У. Казлова

ШТО НОВАГА?

Станаўленне на ногі

На паўднёвай частцы Аравійскага паўвострава, дзе большую частку года пячэ гарачае трапічнае сонца, размешчана невялікая арабская дзяржава Народная Дэмакратычная Рэспубліка Йемен. Без малога 130 гадоў у гэтай краіне беспакарана панавалі англійскія каланізатары. Спрабуючы захаваць і ўмацаваць каланіяльнае панаванне Вялікабрытаніі ў краінах Азіі, яны ператварылі Паўднёвы Йемен — асабліва яго сталіцу партовы горад Адэн — у апору сваёй праславутай палітыкі „на ўсход ад Суэца".

Выкарыстоўваючы ў сваіх інтарэсах спрыяльнае ў стратэгічных адносінах становішча гэтага раёна, каланізатары ігнаравалі жыццёва важныя патрэбы паўтараміл ьённага паўднёваамерыканскага народа, які жыў у галечы і невуцтве. І глыбока заканамерным з'явілася народнае паўстанне супраць каланіяльнага прыгнёту, якое пачалося 14 кастрычніка 1963 года ў гарах Радфана пад кіраўніцтвам патрыятычнай арганізацыі Нацыянальны фронт вызвалення акупіраванага поўдня Йемена. Полымя паўстання хутка ахапіла ўсю краіну. Яго поспех, які прывёў да ўстанаўлення кантролю патрыятычных сіл над большасцю раёнаў, прымусіў англійскіх намеснікаў прызнаць незалежнасць Паўднёвага Йемена. 30 лістапада 1967 года над краінай узвіўся чатырохколерны сцяг незалежнай рэспублікі.

Каланізатары пайшлі, пакінуўшы народу, які вызваліўся, цяжкі груз сацыяльна-эканамічных праблем. Па сутнасці краіна не мела ўласнай прамысловасці за выключэннем нафтаперапрацоўчага завода ў Адэне, а яе сельская гаспадарка вялася на сярэдневяковым узроўні. З эвакуацыяй англічан звязана закрыццё Адэнскага порта, у якім працавала 30 тысяч мясцовых грамадзян. Да дня абвяшчэння незалежнасці пераважная большасць паўднёвых йеменцаў была непісьменнай. На ўсю краіну налічвалася ўсяго 200 школ. Не лепш абстаяла справа і з медыцынскім абслугоўваннем насельніцтва. У Паўднёвым Йемене таго перыяду не было ні электрычнасці, ні сучасных дарог.

Ужо на наступны пасля набыцця незалежнасці год кіраўнікі Дэмакратычнага Йемена намецілі цэлы комплекс мер, накіраваных на карэнную сацыяльна-эканамічную пабудову краіны. Замацаваныя ў рашэннях V з'езду правячага Нацыянальнага фронту (зараз Аб'яднаная палітычная арганізацыя — Нацыянальны фронт), праведзенага ў сакавіку 1972 года, гэтыя меры прадугледжвалі ў якасці асноўнай задачы развіццё рэспублікі па шляху сацыялістычных пераўтварэнняў, яе цеснае супрацоўніцтва з сацыялістычнымі краінамі.

Вялікае значэнне для краіны, дзве трэці насельніцтва якой занята ў сельскай гаспадарцы, меў закон аб аграрнай рэформе. Ён прадугледжваў безагаворачную экспрапрыяцыю ўсіх зямельных надзелаў, якія належалі былым эксплуатататарам: султанам, шэйхам і іх міністрам. Ён устанаўліваў максімальныя размеры зямельных участкаў, якія могуць знаходзіцца ў распараджэнні адной асобы, вызначаў парадак надзялення ўчасткамі беззямельных фелахаў. У рэспубліцы пачалося стварэнне сельскагаспадарчых кааператываў, і цяпер іх налічваецца ўжо больш як сорак. У ходзе прывядзення ў жыццё закона аб аграрнай рэформе ў памешчыкаў было адабрана больш як 200 тысяч феданаў зямлі (у адным федане 0,42 гектара), якія былі перададзены 40 тысячам бядняцкіх сем'яў.

Самым істотным дасягненнем рэспублікі ў галіне эканомікі з'яўляецца яе развіццё на планавай аснове. Ужо выканан трохгадовы план (1972–1974 гг.), цяпер ажыццяўляецца пяцігодка. Яна прадугледжвае разведку і здабычу карысных выкапняў, у першую чаргу нафты, развіццё прамысловасці, падрыхтоўку высокакваліфікаваных кадраў для розных галін эканомікі.

...На зямлю старажытнага Паўднёвага Йемена прыйшла раніца новага жыцця, за якой настане дзень ажыццёўленых надзей: рэспубліка канчаткова стане на ногі ў эканамічных адносінах, забяспечыць дабрабыт усяго народа. Зарукай гэтаму — самаадданая праца паўднёва-йеменскіх рабочых і сялян, дапамога і падтрымка, якія аказваюць Дэмакратычнаму Йемену яго саюзнікі — сацыялістычныя дзяржавы, усе міралюбівыя сілы на Зямлі.

В. К.

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota — 5.II 6.00 Tech. Rol. Orki i ich zadania. 6.30 Instalacje elektr. pojazdów. 8.45 Red. szk. zap. 8.55 Program dnia. 9.00 Teleferie 10.10 STUDIO 2.

Niedziela — 6.II 7.55 Nasze spotkania. 8.10 Now. w domu i zagr. 8.35 Sport. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Wielkie bitwy historii — Solferino 1859 — film dok. 11.35 Z kamerą wśród zwierz. 12.05 Dziennik. 12.30 Rolnicze rozmowy. 13.00 Dla dzieci: Bajkowy koncert życzeń. 13.45 Wielka gra. 14.40 Sport. 15.20 Los. Duż. Lot. 15.35 W Starym Kinie — Wielka wygrana — film fr. 17.15 Tele-Echo. 18.15 Pegaz. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Bajka dla dor. 20.35 Wojna i pokój — odc. ostatni. 21.25 Koncert. 22.10 Sport.

Poniedziałek — 7.II 12.45 RTV szk. śred. Wskaz. met. 13.25 Chemia. 15.55 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Zwierzyniec. 17.55 Wysoko ku niebu — odc. II filmu ser. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Spektakl wyróż. I Nagr. Fest. Pol. Filmów i Wid. Tel. Olsztyn 77. 22.00 Camerata. 22.30 Dziennik.

Wtorek — 8.II 6.00 RTV szk. śr. Wskaz. met. 6.30 Chemia. 9.00 Dla szkół: J. pol. kl. V—VI B. Prus „Pałac i rudera". 10.00 Czerwone, żółte, ziel. 11.05 Wojna i pokój — film ser. 12.00 Dla szkół: Hist. kl. VIII — Polska pod okupacją hitler. 13.45 Tech. Rol. Wskaz. met. 14.30 Hod. zwierz. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Stud. Mł. 17.55 Interstudio. 18.25 Komicy niemego ekranu. 18.50 Przyp., radz. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Jutro będzie lepiej — film fab. ang. 21.45 Kosmos szarych komórek. 22.15 Recital H. Vondračkovej. 22.45 Dziennik.

Środa — 9.II. 6.00 Tech. Rol. Wskaz. met. 6.30 Hod. zwierz. 9.00 Dla Szkół: Chem. kl. VII Wiązania chem. 10.00 Fiz. kl. VII O cieple. 12.00 Wych. plast. kl. VII—VIII Architekt. wnętrz. 12.45 RTV szk. śred. J. pol. 13.25 Fiz. 14.00 W drodze do nowego. 15.55 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci. 17.30 Los. Mał. Lot. 17.45 Cherles Aznavour śpiewa nowe pios. 18.35 Świat, który nie może zaginąć — film dok. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Film fab. radz. Los generała. 22.00 Sport. 22.45 Dziennik.

Czwartek — 10.II. 6.00 RTV szk. śred. J. pol. 6.30 Fiz. 10.00 Dla szkół: Hist. kl. VI Architektura i sztuka Baroku. 13.45 Tech. Rol. J. pol. 14.30 Upr. rośl. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Ekran z bratkiem. 18.00 Patrol. 18.20 Eureka. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Kojak — film ser. USA. 21.25 Dotknięcie — film fab. szwedzk.-ameryk.

Piątek — 11.II. 6.00 Tech. Rol. J. pol. 6.30 Upr. rośl. 10.00 Dla szkół: Pr. dla kl. IV — W fabryce samochodów. 11.05 Pr. dla kl. II Zabawa w śnieżki. 12.00 Wych. ob. kl. VIII Czym i jak handlujemy. 12.45 Tech. Rol. Upr. rośl. 13.25 Hod. zwierz. 15.40 NURT. 16.10 Inf. Wyd. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Pora na Telesfora. 17.30 Lektury Pegaza. 17.40 Na śmierć i życie — odc. I filmu bułg. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Romans — film fab. ang. 21.30 Pamiętnik — odc. I ser. wł. 22.45 Dziennik.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 4.II — 8.20 Film fab. 17.20 Koncert. 18.00 Nasza biografia. Rok 1930. 19.30 Hokej. Traktor—CSKA.

Sobota 5.II — 8.15 Koncert. 10.00 Koncert. 12.05 Film fab. 13.35 Mistrz. świata w j. szybkiej na lodzie. 16.25 Nie do wiary. 17.25 Koncert. 17.40 Film fab. I część. 19.30 2 część. 20.50 Mistrz. św. w j. szyb. na lodzie.

Niedziela 6.II — 11.30 Film fab. 14.15 Fest. twórcz. ludowej (Grodno). 15.30 Filmy anim. 16.15 Klub film. 17.30 Film fab. 20.45 Mistrzostwa św. w j. szyb. na lodzie.

КІНО

Białowieża Spóźniona miłość — radz. 8—9. Królewskie marzenie — USA 10—11. Nocne widma — ang. 12—13.

Bielsk Podl. Cezar i Rozalia — fr. 8—9. Trzęsienie ziemi — USA 10—13.

Czyże Tak zaczyna się miłość — czes. Największe wydarzenie od czasu, gdy człowiek stanął na księżycu — fr. 9—13.

Dubicze Cerkiewne Dzień szakala — ang. Kajtek i nowy braciszek — węg. 9—13.

Kleszczele Kangur — węg. 8—9. Mój brat ma fajnego brata — czes. 10—11. Werdykt — fr. 12—13.

Michałowo Sugerland Express — USA 8—9. Miłość bywa zbrodnią — wł. 10—11. Człowiek z Masinicku — kub. 12—13.

Mielnik No i co doktorku — USA 9. W środku lata — pol. 12—13.

Milejczyce Kasztany miłości — wł. 8—9. Kes — ang. 10—11. Tam, gdzie rośnie zielony bór — jug. 12—13.

Narew Granica miłości — węg. Premiera — radz. 9—13.

Narewka Moja wojna, moja miłość — duń. Ostatni skok gangu Olsena — duń. 9—13.

Nurzec Słodko, gorzko — buł. 8—9. Grzech Antoniego Grudy — pol. 10—11. Skazany — pol. 12—13.

Orla Drzewo bez korzeni — buł. Hitler z naszej ulicy — jug. 9—13.

Rajsk Ściana — rum. Osaczeni w dolinie — czes. 9—13.

B.Z.Graf. Zam. 310 B-4

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 217

Блізкасць далёкага

ШАСНАЦЦАТАЕ

Я стараўся праславіць
I песню і грудзі.
Матэрыя жыць не умее
Без духа.
Жвавы праменьчык
Мамонта разбудзіць,
Калі пападзе яму ў голае вуха.
Свет прыгожы таму,
Што ён вечна разумны —
У кругазваротах,
У зімах і летах,
Жытнёвая мудрасць
Заснула у гумнах,
Прыйшоўшы з асенніх,
Ружовых палеткаў.
Нам з жанчынамі добра,
Нам з жанчынамі дрэнна.
I спяваем і плачам
Ад іхняй натуры.
Істота жыцця —
Любіць перамены.
Вянчаць са спакоем
Бунтарную буру.

СЕМНАЦЦАТАЕ

Ці каханне было,
Ці мне толькі здалося?
Можа так,
Можа не.
Можа ўзяў яго з кнігі.
А быць можа яго
Пашаптала мне восень
Пад вячэрняй, зялёнай
Зарою Нямігі?
Ці было, ці мо не,
Разбірацца не будзем.
Трэба цешыцца тым,
Калі сэрца квітнее.
Загляньце ў мяне,
Усе добрыя людзі,
Калі хочаце ўбачыць
Твар добрай надзеі.
Я прайшоўся па небе,
Абняўшыся з сонцам,
I вулканы ва мне,
I узрывы, і атам.
Небяспечны і добры я стаў,
Нібы стронцый.
Як жабрак, я убогі
I, як князь, я багаты.

ВАСЕМНАЦЦАТАЕ

Сказаў раз Геракліт,
Што нельга двойчы увайсці
У тую самую раку...
Я чую песню у трысці,
Бяру ваду ў руку.
I чую струмень
Вечнага ўцякання.
О праміnанне!
Галоўны атрыбут жыцця...
Стары я,
Прагну слоў дзіцяці...
Вада ўсё новая,
Вада ўсё новая...
Не праў быў Геракліт,
Бо рэчка вечная, як маці,
А я?
Часовы я!

ДЗЕВЯТНАЦЦАТАЕ

Даруй!
Бо не скажу разумнага нічога.
Сатлела ўсё
I спапялілася у горле.
Былі блакітныя
I мары і дарогі.
А сёння шлях мой
Чорны,
Чорны,
Чорны!
I чорны я,
Як ноч начэй у лістападах.
Бо не магу сказаць
Нікому болей — МАМА.
Была, ды адплыла далёка
Мая радасць
I вокал сосны ў чэрні —
Сэрца майго дамы.
Якое гора,
Не умею я маліцца,
Не знаю „Верую"
I слаба „Запаветы".
I з-пад гары бяжыць
Жалобная крыніца
I гасне на вачах
Маёй надзеі лета.

ДВАЦЦАТАЕ

Мяне так моцна падвяло „сягоння",
Рашуча запярэчыла яно „учора" —
Бачу віноўніка, як на далоні,
Завецца Барскі — мой найгоршы
вораг!

Алесь Барскі

Стаміла мяне ўжо нешта
сукенка майго цела,
Увесь час нязменная,
Здаецца, ужо цеснаватая...
Ужо паліняла...
Але калі б яе зняла,
змяла
і кінула...
Ці душа мая мяне б захапіла?
Ці ў зернях гадзінаў штодзённасці шэрай
душа цвіла кветкай,
ці спапялялася?

Варвара Л. Кваніш

Нэхай іграе спружына молодосьці

Акорды
рытм
гэсты
музыка
лёгкасць
бас
стукот
тупот коньськіх копыт
скачэш по вуглам
слов
шэлест
шум
гром
аж до

найвыжшого
пункту
іголка.
Іграе кров
Іграе нэрв
Іграе гібкосьць
Іграе спружына
молодосьці
Вона
я
і
моя
дыўчына.

П. Кірызюк

Калісьці быў гаспадаром

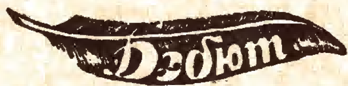
Колькі ж было ў жыцці імкненняў, мар!
Усё былое — толькі ва ўспамінах.
Старэча ён, ужо не гаспадар,
Век дажывае ў горадзе, у сына.

Ён ноччу вёску бачыць заўжды ў сне.
Сумуе ўдзень, душой і сэрцам хворы.
Сам у кватэры — быццам у труне,
Паветра не хапае і прасторы.

Калісьці ў вёсцы быў гаспадаром,
Сям'ю меў, поле, луг і добрых коней.
I ганарыўся ён сваім дабром,
Здабытым мазалямі на далонях.

Нічога ўжо не мае сёння ён.
Сын пераняў турботы, абавязкі.
I асталіся на адхоне дзён
Толькі сыноўя дабрата і ласка.

Віктар Швед

Юрка Панасюк

Нарадзіўся я ў 1958 годзе. Малым пазнаў і пакахаў беларускую мову з яе жаласнымі песнямі і маляўнічымі казкамі.

Пазней, уже за школьнай партай, я сутыкнуўся з паэзіяй і асабліва палюбіў Норвіда, Ясеніна, Галчынскага...

Цяпер я з'яўляюся вучнем IV класа беларускага ліцэя ў Бельску.

СЛОВАМ

Хто ты босы
ласуеш сланечнік
і плюеш на лысых
і касых?
Чаму рогат
у пamер другі
праносіш
за шэпт
за крок
за знак
за позірк?

. . . .

А высока
вунь высока
нават у вуха
і на вусы
завязаў твой шаль
на вузел
так трывожна
і цікава
і вясёла
і зялёна.

---

* * *

знаю што
шар адзін

бачыла што
паросшы
ахоўваемымі і
пустазеллем

пасрэдна
адзін-табе
адзін — мне

дык вось
удумайся

Ваву

Як ціха ціха
нічога не чуваць
адыйшло ўсё
дзесь далёка
і той дом са
страхой сівой
тое крэсла што
часамі было
з нагой крывой
адыйшло
і вярнуцца не хоча
а якая была ў мяне
яшчэ цяпер ахвота
зірнуць на тое
раз-адзіны
успамянуць
тыя хвіліны
блізкія і
дарагія
але такія малыя
малыя
і сказаць слова
роднае
і глянуць на неба
пагоднае
і на ўсё што
калісь было каля
мяне і блізкіх
як добра было б
распачаць жыць
ад гадоў як
былі мы ў калысцы
і такімі вачыма
дзіцяці на гэты
свет белы
і быць умелым
умелым
умелым.

Хрысціна Саўко

---

* * *

Гэта нібы
так проста
забіць чалавека
словам
мацнейшым ад неба
і ад жалеза
цвярдзейшым
гэта нібы
так проста
а як балюча
жыць чалавеку
забітаму словам
ці хтосьці
гэта знае

Агнія

---

* * *

Найцяжэй дзверы
замкнуць
ключ
выкінуць на сметнік
няма вяртання
змаўкаюць
абамлелыя зоры
выкінуць ключ
найцяжэй.

Вераніка Леанюк

---

* * *

Непакой
вечны,
Непакой
нашага веку...
А гаварыць,
што калісьці добра,
Спакойна было,
без турбот...
А мо мераць праблемы
Эпохай!?
Людзі?..
Неспакойныя заўсёды
Былі
у жыцці, а яно
Школу давала ім.
А з урокаў ніхто...
Мала хто
карыстаў, добрым вучнем
Не быў...
Дык чаго ж наракаць
На праблемы,
клапоты,
На свет?
Чаго?

Юрка Харкевіч

Жыццёвая карусель

На гарызонце бела-бела,
ззаду адцвіўшы вяне сад,
што даспявала — то даспела,
што не даспела — згіне й так.

Новае поле узарана,
новыя парасткі надзей,
адно маліtва тая ж сама
і той жа самы цяг падзей.

І знойку след свежай магілы,
няма ні кветак, ані слоў,
толькі на крыжавыя крылы
час прыгвазздзіў некалькі дзён.

Міхась Шаховіч

---

* * *

Праляцела глыбокае рэха
Прошлай пары
Пары чакання
Пары надзеі
Пары расстання.
Я не бачу зялёных дрэў
I неба блакітнага
I
Сонца.
Мой дзень
Стаў ноччу
А ноч
Днём
У густым тумане
Усё кругом.
Так.
Я ў кругу
Не-зачараваным...
Я
Хіба
Жыццём
Ачараваны
Расчараваны...

Надзея Артымовіч

Надыходзіць ноч

Неба пацямнела
Сонца
скрыла свае доўгія праменні
за лесам
Імгла
ўстае падымаецца вышэй вышэй
На цюльпанах
раса
блішчыцьззяе як сонца
У вокнах
святло
запаляецца
цень яго на зямлі
Ужо канчыцца
дзень
яшчэ адзін дзень

Ірэна Баравік

ЗВЫШ САРАКА ГОД СОЛТЫСАМ

(Працяг са стар. 1)

было з чаго. Пайшоў я працаваць на гайнаўскі тартак, каб неяк пракарміць сябе і сястру. Зараз жа давялося адслужыць у войску, а потым шэсць год я рабіў на гайнаўскай хімічнай фабрыцы. Хацеў падзарабіць грош ды прыкупіць што-небудзь у гаспадарцы. Ажаніўся, маючы ўжо 29 год. Вельмі цяжка ўсё мне прыходзіла, збіраўся з усім, як убогі на кісель. Прыдбаў неяк каня, кароўку. А тут сястру трэба выдаваць замуж — прыйшлося аддзяліць ад гаспадаркі ладны кусок ёй у пасаг. Выходзіла замуж жончына сястра — таксама зямлёй выпасажыў. І ўсё намагаўся, каб з іншымі людзьмі пораўні ісці. Нялёгка даводзілася. Калі ж ужо жыць можна было, бо часы зусім іншыя прыйшлі, памерла ў 1950 годзе жонка і прыйшлося мне самому і дзяцей даглядаць, і на гаспадарцы тупаць, і пра грамадскія справы не забываць...

А грамадскія справы ў жыцці А. Селеванюка часцей за ўсё займалі першае месца. Такі прынцып жыццёвых паводзін прыняў ён яшчэ ў тыя пераломныя гады на Прыураллі. Працуючы ў Гайнаўцы, прымаў ён удзел у забастоўках, дэманстрацыях, мітынгах, а ў Курашаве ўступіў у Незалежную сялянскую партыю, якая разам з Беларускай сялянска-рабочай грамадой змагалася супраць тагачаснага буржуазна-памешчыцкага ўраду. Заснаваў гурток НПХ у Курашаве, а таксама ў Чыжах. Шанавалі яго людзі, а ў 1935 годзе вёска аднагалосна выбрала солтысам. Але нехта данёс у паліцыю, што ў Курашаве камуніста выбралі солтысам. Прыехалі і з гміны і з павету, перапыталі ўсіх і старых і малых, але кожны цвярдзіў адно: „Селеванюк — чалавек добры, мы яго хочам мець сваім солтысам, мы яго і выбралі“. Так пачалася яго грамадская служба, што працягваецца і па сённяшні дзень — без перапынку ўжо сорак другі год!

— Вядома, часы неспакойныя былі, і многае давялося перажыць. Яшчэ ў Прыураллі я навучыўся жыць з людзьмі ў згодзе, станавіцца ў абарону чалавека беднага і пакрыўджанага. І гэта мне дапамагала нават у самыя цяжкія моманты. Прыпамінаю, як сёння, у часе акупацыі трапіў у наша сяло былы савецкі салдат Аляксандр Ільінскі. З фашысцкага канцэнтрацыйнага лагера ўцёк. Хоць гэта і пагражала смерцю, але я ўсё ж дапамог яму і ўладкавацца ў вёсцы, і дастаў усе неабходныя дакументы. Другі, Дзімітр Дубавічэнка, з'явіўся ў мяне надта хворы. Мая свякруха яму і банкі ставіла, і розным зеллем лячыла, і, ведаеце, неяк, на шчасце, выхадзіла. Я паклапаціўся пра сям'ю, пры якой ён мог бы жыць. І так вось, ведаеце, мы чалавек дванаццаць савецкіх салдат у сяле перахавалі. Потым некаторыя з іх у партызаны падаліся, а іншыя, калі прыйшло вызваленне, адразу уступілі ў Савецкую Армію. Шмат хто з іх вярнуўся з вайны. Не забыліся пра мяне: і прыязджаюць, і пішуць.

Сярод пакладзеных перада мною А. Селеванюком лістоў, паштовак і фотакартак знаходжу тыя, што прыйшлі ад А. Ільінскага, які цяпер жыве ў Оршы, Д. Дубавічэнкі, што знаходзіцца ва ўкраінскім горадзе Сумы. У пісьмах словы ўдзячнасці, запрашэнні наведаць іх у Савецкім Саюзе. Вельмі прыемныя пісьмы.

— Ведаеце, — заўважае ён у задуме, — на маіх вачах жыццё зусім перамянілася як ва ўсіх вялікіх справах, так і ў кожнай драбніцы. Для прыкладу, наша сяло, што калісьці сядзела, закінутае сярод поля, ператварылася ў нейкую спецыялізаваную ды механізаваную фабрыку сельскагаспадарчых прадуктаў. У нас кожны чацверты гаспадар мае свой трактар з камплектам машын. Добра развіваецца гадоўля: на сваёй ферме Я. Насута трымае 50 штук свіней, на двухгектаровай гаспадарцы Я. Грыгарук патрапіць выгадаваць аж 64 кормнікі ў год, іншыя, як С. Каліноўскі, толькі што пабудавалі або будуюць сучасныя свінафермы. Многа тут таксама садоўнікаў і агароднікаў, што цэлымі тонамі дастаўляюць фрукты і гародніну ў „Вітаміну“ і на рынак. Самыя лепшыя сады маюць Васіль і Уладзімір Анішчукі, Аляксей Анішчук, Ян Янцэвіч, Іосіф Паўлючук, цяпер вялікі сад пасадзіў Рыгор Паўлючук. Гародніну вырошчваюць Антон Дзмітрук, Мікалай Артэмюк, Аляксандр Мартынюк і іншыя. Так, жыццё пайшло па новаму руслу.

А. Селеванюк у 1945 г. уступіў у ППР, да сённяшняга дня з'яўляецца актыўным членам партыі. Цяпер ён ужо на пенсіі. Усе яго трое дзяцей — дачка і два сыны працуюць і маюць свае сем'і. Выразам прызнання яго заслуг для грамадства з'яўляюцца ўручаныя яму Залаты Крыж Заслугі, медаль 1000-годдзя Польскай Дзяржавы, залаты і сярэбраны знакі „Заслужаны для Беласточчыны“. Ён мог бы ўжо даўно перадаць свае грамадскія абавязкі солтыса каму іншаму, бо і абавязкаў гэтых у Курашаве, вёсцы з 173 гаспадаркамі, не так і мала. Дзеці просяць яго пераехаць жыць пры іх. А ён мне прызнаецца:

— Хочацца яшчэ паслужыць і дзяржаве, і людзям...

Ігнат Снарскі
Фота аўтара

(Працяг са стар. 1)

Курыць, ці не курыць?

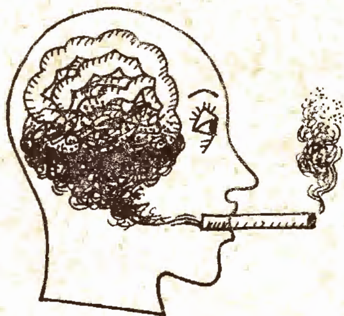
лекар, сфармуляваў там тэзіс: „Курэнне пагражае жыццю“. У дыскусіі на кангрэсе на гэтую тэму прыняў удзел тадышні прэзідэнт ЗША Джон Кенедзі. Справу ўзняла потым хутка Швецыя, Англія, цяпер Нарвегія. У Швецыі яны, напрыклад, рашылі, што пакаленне, якое нарадзілася ў 1974 годзе, ніколі не возьме ў рукі папяросу.

— Асабістае пытанне: чаму вы ўзяліся за гэты рух?

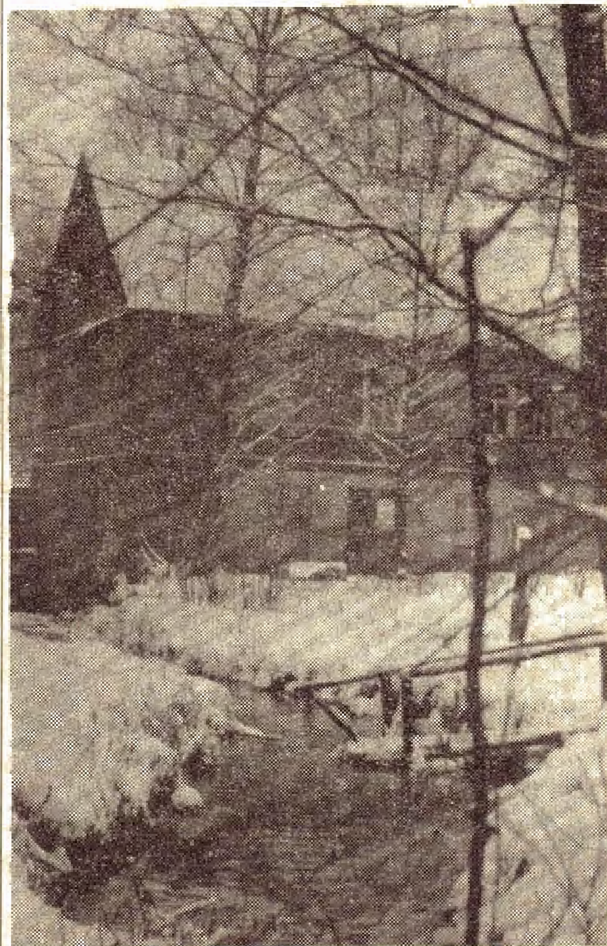
— Бо я сам адчуваў вялікую шкоднасць курэння. Я курыў 30 год, а барацьбу з курэннем пачаў ад сябе. Не было лёгка, асабліва, калі чалавек апынуўся сярод іншых, ведаеце як гэта ў нас бывае, частуюць. Але ў 1969 годзе кінуў раз назаўсёды і ў 1970 годзе ўзняў на Беласточчыне акцыю перамогі чалавека над ворагам, якім з'яўляецца тытунь.

Дадамо, што акцыя супраць курэння, якую ўзняў наш размоўца, была адной з першых у краіне. А цяпер запрашаем усіх да барацьбы з супольным ворагам у імя нашага здароўя і здароўя нашых дзяцей.

Размову запісала
Вера Леўчук

Этнаграфічнае акенца

Вадзяны млын у Красным каля Супраслі.
Фота М. Гайдука.

Наш каляндар

РЫГОР МУРАШКА

З-пад яго пяра не выйшла асабліва многа твораў, аднак і тыя нешматлікія апавяданні, аповесці і раманы, якія ён пакінуў як плод сваёй шаснаццацігадовай творчасці, займаюць у нашай літаратуры адметнае месца.

У літаратуру ішоў Р. Мурашка тым жа шляхам, якім ішлі многія сучасныя яму беларускія творцы. Нарадзіўся ён 3 лютага 1902 г. на Случчыне. Пасля заканчэння сельскага пачатковага вучылішча яму пашчасліва трапіць у Нясвіжскую настаўніцкую семінарыю, але адтуль у 1919 г. яго, вучня другога класа, вырываюць падзеі Грамадзянскай вайны. Ён пакідае школьную лаўку, ідзе ў партызанскі атрад, а затым дабравольцам уступае ў Чырвоную Армію. Пасля заканчэння ваеннай службы ён працуе на савецкай і партыйнай рабоце.

Першае апавяданне ён напісаў у 1924 годзе ў часе службы ў Чырвонай Арміі і апошні свой раман канчаў у 1940 годзе, калі ля заходніх граніц СССР вырастала смяротная пагроза і трэба было зноў думаць пра абавязкі воіна. Вогненнае лета 1941 г. застае Р. Мурашку на падпольнай рабоце, спачатку ён дзейнічае ў Мінску, а затым у партызанскім атрадзе на Лагойшчыне, там і гіне ў красавіку 1944 г. у часе прарыву блакады партызанскім атрадам.

У сваёй творчасці Р. Мурашка імкнуўся асэнсаваць і па-свойму адлюстраваць тыя пераўтварэнні ў жыцці і псіхалогіі людзей, што наступалі ў Беларусі перад і пасля Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. І так, у першым зборніку яго апавяданняў „Стрэл начны ў лесе“ (1926 г.) пераважаюць творы аб розных матывацыях і паводзінах дабравольных і міжвольных удзельнікаў Грамадзянскай вайны. Класавая дыферэнцыяцыя і фармаванне свядомасці рабочага класа на беларускіх землях напярэдадні і ў часе рэвалюцыі 1905-07 гадоў пакладзены ў аснову першага рамана Р. Мурашкі „Сын“ (1929 г.). У цэнтры ўвагі аўтара ў апавяданнях, што ўвайшлі ў зборнік „Прыгранічны манастыр“ (1930 г.), знаходзяцца праблемы барацьбы з рознымі ворагамі савецкай улады. Ломка старога і станаўленне новага ў беларускай вёсцы пачатку 30-х гадоў, заядлая барацьба двух светаў у ёй — вось на што засяроджвае Р. Мурашка ўвагу чытача ў сваім апошнім рамане „Салаўі святога Палікара“ (1940 г.).

Р. Мурашка быў таленавітым канструктарам сваіх твораў і памайстэрску валодаў вобразным багаццем роднай мовы. Яго творам уласцівы напружанасць сітуацыі і хуткае разгортванне падзей.

(іс)

Беларуская літаратура
Аляксандр Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

МАКСІМ ГАРЭЦКІ — ЧАСТКА VIII

„У чым яго крыўда“. Трэцім творам „інтэлігенцкага“ цыкла з'яўляецца апавяданне „У чым яго крыўда“. Твор гэты адзначаецца структурнай спецыфікай. Складаецца ён з дзевяці лістаў. Няма ў ім якога-колечы аўтарскага каментарыя. Усе падзеі, якія ахопліваюць лісты, адбываюцца ад 12 студзеня па 18 сакавіка 1910 года.

Твор „У чым яго крыўда“ толькі ўмоўна называем апавяданнем. Па сутнасці маем дачыненне з рэестрам лістаў. Аднак выступае ў ім тэматычная працягласць і свайго роду фабула. Галоўным героем апавядання з'яўляецца, так як гэта мы ўжо бачылі ў творах „Узлазні“ і „Роднае карэнне“, вучань сялянскага паходжання, гэта значыць чалавек, які становіцца інтэлігентам, або, як аб гэтым гаворыцца ў творы, мужык, „які выходзіць у людзі“ ці „лезе ў паны“. Герой Касцючок Зарэмба належыць, як і вядомыя ўжо нам Клім Шамоўскі і Архіп Лінкевіч, да тых выхадцаў з вёскі, якія разам з пераходам у інтэлігенцкі слой не намерваюцца парываць ні з беларускай мовай, ні з вясковымі традыцыямі, ні з беларускай свядомасцю. Зарэмба балюча перажывае непаўнапраўнае становішча беларускай нацыі, пагарду да беларускай мовы, вялікапанскія адносіны інтэлігенцыі да селяніна. Нявырашанасць або абсурднасць у пастаноўцы гэтых праблем, бяссільнасць аднаго чалавека ва ўсім гэтым можна было б і назваць прычынай „Яго крыўды“, вынесенай у загаловак твора. Тут і бачым праяў комплексу з'яў, якія ўплываюць на ўнутраны разлад інтэлігентаў — выхадцаў з вёскі, запаўняючых старонкі твораў Гарэцкага.

Аднак не грамадскія і не нацыянальныя пытанні з'яўляюцца ў апавяданні найважнейшыя. У гэтым творы істоту канфлікту перанёс пісьменнік на прыватны, асабісты, маральны грунт.

Змест твора просты. Касцючок Зарэмба ў час прабывання ў вёсцы закахаўся ў вясковую дзяўчыну Ганначку. Вярнуўшыся ў горад, піша да яе ліст, у якім вылівае сваё вялікае пачуццё, абяцае каханне да смерці, прапануе сужонства. Радасць Касцюка настолькі вялікая, што ён аб сваім стане паведамляе лістом таксама свайму сябру. Вынікам выслання ліста Касцюка ў вёску з'яўляюцца лісты ад яго бацькі, брата, нейкага вясковага кавалера, урэшце самой Ганначкі. Бацька і брат інфармуюць Касцюку аб „катастрафальных“ выніках яго ліста да Ганначкі, якая бегае па ўсёй вёсцы, носіць ліст за ліфчыкам і з гордасцю яго чытае ўсім каму трэба і не трэба. Зразумела, што ўсё гэта становіцца ў вёсцы сенсацыяй, якая атрымоўвае дзесяткі недарэчлівых тлумачэнняў. Кароткі, але як жа вымоўны ліст, атрыманы Касцюком ад ананімнага вясковага кавалера, мабыць, таксама закаханага ў Ганначку. Вось яго змест: „Калі ты дурак, дык не бегай за вясковымі, а хоціць у цябе гарадскіх. А то на Вялікадня пераламаім табе ногі і напішам зверх таго дырэктару ў вучылішча“.

Кульмінацыя „драмы“ Касцюка звязана з лістам, які ён урэшце атрымоўвае ад Ганначкі. Прывядзем яго фрагмент: „Рука пісала, не ведала каму, а сэрдэнька сказала, што міламу свайму. Пішу пісьмо ад сярдзечнай мукі, ляці, пісьмо, міленькаму ў рукі.

Пісьмо ад Анны Лявонавай Валютыніч няцэннаму другу. У першых страках майго пісьма, што звешчаю Вас, як люблю, паважаемы Каньсцянцін Міхайлавіч, і што жыва і здарова і аб тым і вам зычу ад госпада бога і ўсяго ўспеха ў руках і дзелах вашых“.

І гэтак далей. Пасля атрымання такога ліста Касцючок зразумеў, што не ведаў, каго кахае. Дзяўчына аказалася абсалютным прымітывам, з якім найбольш дэмакратычна настроены інтэлігент не звяжа свайго лёсу. Зразумела, што каханне Касцюка канчаецца з такой самай хуткасцю, як яно і пачалося.

Якія з усёй гісторыі вывады, хто вінаваты, у чым крыўда героя? Па сутнасці вінавата пачуццё, якое можа зрабіць чалавека сляпым. Другая прычына больш складаная. Перакананне звышдэмакратычных інтэлігентаў народніцкага ўклона ў дасканаласці народнай масы і ў неіснаванні маральных граніц паміж людзьмі розных класаў з'яўляецца прыгожай тэорыяй. Аднак, тэорыя гэта не заўсёды можа быць рэалізавана практычна. Касцюк Зарэмба не зразумеў гэтага. У гэтым і праявілася яго крыўда. Такі, мабыць, быў кірунак мышлення Гарэцкага.

(Працяг са стар. 1)

НАВАГОДНІ ДВАЦЦАТЫ

Разглядаюся па зале. Як жа ж многа тут знаёмых, людзей, якія адзначыліся грамадскай актыўнасцю ў дваццацігадовай дзейнасці БГКТ. **Юрка Туронак з жонкаю, Хведар Галёнка, Мікалай Данілюк, Віктар Швед,** а разам з ім за сталом **Уладзімір Станкевіч,** даўнейшы старшыня Галоўнага праўлення БГКТ, а зараз заслужаны пенсіянер, за якім ужо 68 год жыцця. Прашу яго сказаць аб уражаннях.

— Ведаеце што, — гаворыць ён, — як не дзіўна, але я ўпершыню прыйшоў на гэты баль. Неяк раней і не хацелася, і здавалася — куды мне там, старому, хай маладыя гуляюць... А цяпер шкадую, што так думаў. Бо тут такая свойская, сяброўская, задушэўная атмасфера, якую рэдка сустрэнеш у нашым штодзённым жыцці, запоўненым будніпнімі турботамі. Сэрца расце і цешыцца, калі я бачу, як весела гуляе супольна беларуская, руская, украінская і польская моладзь. А дзе не павернешся, усюды сябры і знаёмыя. З Беластока, з Варшавы, з Гданьска, са Шчэціна... Жадаюць добрага здароўя і доўгага жыцця. Аж неяк няёмка робіцца ад хвалявання. А гэтыя песні... Маладосць напамінаюць...

І сапраўды, быццам па загаду, недзе ад канца залы пранеслася *„Гэта ты мая, зорка ясная, ты любоў мая непагасная...“*. Праз хвіліну з другога боку пад гукі вальса *„Люблю наш край, старонку гэту...“*, а затым і несмяротная *„Выпрагайце, хлопцы, коней“*, і *„Шла дзевэчка“*..., і многія, многія іншыя...

Зінка Туронак (яна ў цудоўнай зялёнага колеру сукенцы) з'яўляецца „ветэранам“ гэтых варшаўскіх баляў. Свае ўражанні яна перадае коратка.

— Гэта ж зразумела! На наш баль проста немагчыма не пайсці! Я сабе гэтага не ўяўляю. Нават цяпер, калі мяне чакае абарона магістэрскай працы...

Зінаіда Туронак завочна канчае зараз беларускую філалогію. Жадаю ёй поспехаў і вяртаюся да сваёй кампаніі, а тут прыйшла наведаць сваіх сяброўак яшчэ адна выпускніца беларускай філалогіі, **Надзя Артымовіч,** якую чамусьці ўсе называюць Адай. Яна таленавітая пачынаючая беларуская паэтэса. Нядаўна ў варшаўскім клубе адбылася яе аўтарская сустрэча.

...А час праходзіць беспрыкметна. Вось і дванаццатая гадзіна. Страляюць бутэлькі шампанскага, Аляксандр Баршчэўскі выступае з навагоднім прывітаннем, вакальны калектыў „Каласкі“ з Беластока, які спецыяльна запрасілі на гэты баль, спявае „Многае лета“, аркестр адгукаецца, выконваючы „Сто лят“, усе цалуюцца, абменьваюцца пажаданнямі...

А пасля — аж да самай раніцы... бестурботна, супольна, культурна...

— І так у нас заўсёды, — гаворыць др Баршчэўскі. — Без боек і якіх-колеч непрыемных інцыдэнтаў.

— **А я,** — адзначае Віктар Швед, — хачу выказаць шчырую падзяку ўсяму арганізацыйнаму камітэту гэтага балю, ды асабліва **Хведару Галёнку,** які вельмі спраўна наладзіў пастаўку усяго таго, што знаходзілася на сталах і ў буфеце, хачу падзякаваць студэнтам беларускай філалогіі, якія прынялі на сябе нялёгкія заданні парадкавай службы, а таксама кіраўніцтву Палаца культуры і навукі, якое дазволіла нам наладзіць гэты баль у сваіх залах.

Віктар Рудчык

У задрыпанскага гаспадара Мітрафана Ф. захварэла карова. Выклікалі ветэрынара і той сцвердзіў, што ў жалудку Мітрафанавай карміцелькі знаходзіцца іншароднае цела. У выніку аперацыі з жалудка Пярэстай было ўстаронена паўкілаграма манет. Убачыўшы нечаканы скарб, жонка гаспадара схапілася за галаву:

— Нарэшце ведаю, дзе мой стары хаваў грошы.

ХРОНІКА

■ 13 студзеня ў памяшканні ГП БГКТ у Беластоку адбыўся традыцыйны баль, які даў пачатак карнавальным вечарынам гарадскога гуртка БГКТ.

■ 13 студзеня і гайнаўскі гурток БГКТ арганізаваў традыцыйны баль у Доме настаўніка.

■ Варшаўскі гурток БГКТ такое ж мерапрыемства арганізаваў 15 студзеня ў Палацы культуры і навукі. На балі далі канцэрт члены беластоцкага харавога калектыву „Каласкі“.

■ 16 студзеня адбыліся раённыя агляды беларускай песні. З беластоцкага раёна ў памяшканні ГП выступіла 20 чалавек. Сярод іх: дзве салісткі — Софія Цацэрка з Баброўнікаў і Анна Стахіюк з Трасцянкі, два дуэты — Ніна Мушынская і Ніна Цыванюк, а таксама Галена Кот і Ірэна Паўлючук з Гарадка. У групе вакальных калектываў выступілі: тэрцэт з Баброўнікаў і харавая група з Гарадка. З горада Беластока ў конкурсе на беларускую песню бралі ўдзел: у катэгорыі салістаў — Люба Гаўрылюк, а ў катэгорыі дуэтаў — Мікалай Мінько і Аляксандр Монах.

■ На раённы агляд у Кляшчэлях прыбыло таксама 20 асоб. Беларускія песні выконвалі дзве салісткі: Міраслава Яновіч з Мілейчыц і Ірэна Рашчэнка з Кляшчэляў. Дуэтаў не было. У катэгорыі вакальных калектываў выступалі самадзейнікі з Тапаркоў, Дабрывады, Мілейчыц і Рагачоў.

(мх)

У ЛЗС-АЎЦАЎ

Арганізацыя ЛЗС у гміне Бельск налічвае семсот членаў, аб'яднаных у 32 гуртках. У іх ліку ёсць 118 вясковых дзяўчат. Да найлепшых гурткоў ЛЗС належаць гурткі ў Кнарыдах (ён заваяваў у мінулым годзе кубак начальніка гміны), Дубяжыне, Пасынках і Аўгустове. Гурток ЛЗС з Кнарыдаў здабыў таксама кубак ваяводскіх улад ЛЗС у Беластоку. Футбольная каманда з Кнарыдаў заваявала другое месца ў розыгрышах на кубак Галоўнага праўлення ЛЗС. Добрых поспехаў дабіліся спартсмены з Пілікаў. Асабліва мужчынская футбольная каманда. На лісце найлепшых яна займае трэцяе месца ў ваяводстве.

У розыгрышах настольнага тэніса і шахматных розыгрышах найлепшымі ў гміне з'яўляюцца тэнісісты і шахматысты з ЛЗС у Аўгустове. У шахматных розыгрышах „За залатую вежу“ аўгустоўскія шахматысты занялі пятае месца ў ваяводстве.

У мінулым годзе гміннае праўленне ЛЗС у Бельску арганізавала спартыўныя спаборніцтвы з нагоды народнага фэстына ў вёсцы Мокрае. У спаборніцтвах удзельнічалі футбольныя і валейбольныя каманды з Кнарыдаў і Студзіводаў. Тады і адбыліся бегі на сярэднія дыстанцыі, матаровыя спаборніцтвы ў рамках спаборніцтваў „За залатую каску“. Ва ўсіх гэтых спаборніцтвах прымала ўдзел 147 спартсменаў, у тым ліку трыццаць спартсменак.

1 мая бельскі ЛЗС арганізаваў спаборніцтвы велагоншчыкаў.

З нагоды гміннай дажыначнай урачыстасці спаборнічалі мужчынскія футбольныя каманды, а дзяўчаты сыгралі матчы

Выступае старшыня гміннага праўлення ЛЗС у Бельску Сцяпан Канаховіч.

ў сяткоўку. Спаборнічалі ЛЗС-аўскія каманды з Кнарыдаў, Дубяжына, Аўгустова, Бельска. Усіх удзельнікаў было 164, у тым ліку 35 дзяўчат.

У мінулым годзе гурткі ЛЗС з Бельшчыны пабудавалі некалькі спартыўных пляцовак, узбагаціліся спартыўным абсталяваннем.

16 студзеня гэтага года ў Бельску адбыўся з'езд дэлегатаў гміннай арганізацыі ЛЗС. Было іх 40. Гаварылі яны аб патрэбах бельскіх спартсменаў, аб плённым супрацоўніцтве з ГС, гміннай управай, СКР, спулдзельчым банкам і інш. у галіне фінансавай дапамогі і ў сродках транспарту. Прадстаўнікі гурткоў ЛЗС з паасобных вёсак дзяліліся сваім вопытам у развіцці масавай спартыўнай дзейнасці, аб бліжэйшых сваіх намерах — арганізацыі зімніх спартакіядаў на лыжах, каньках, аб арганізацыі кулікаў (намечаны бліжэйшы кулік 12 лютага ў Стрыках), фінальных розыгрышаў у шашкі і шахматы.

У час з'езду заслужаным спартсменам былі ўручаны дыпломы (20 штук), а таксама сярэбраныя і залатыя значкі ЛЗС (тры). З'езд намеціў планы далейшай дзейнасці на два гады. Былі выбраны новыя ўлады. Старшынёю ЛЗС гміны быў аднагалосна выбраны ранейшы яе старшыня Сцяпан Канаховіч. Намеснікамі яго з'яўляюцца: Веслаў Сакалоўскі, Валянцін Базылюк, Ядвіга Крынская. Функцыя сакратара даверана Мікалаю Крупіцкаму, а скарбніка — Ірэне Лубінскай. Старшынёй рэвізійнай камісіі быў выбраны Яўген Цар.

На з'ездзе была прынята прапанова пабудовы спортпляцовак у Мокрым, Лубіне Касцельным і іншых вёсках.

Тэкст і фота
Я. Цялушэцкага

Памятны здымак узнагароджаных спартсменаў і дзеячоў спартыўнага руху на Бельшчыне.

ЛЮБЛЮ ВЁСКУ, АЛЕ...

Вёска... Вёска... Шыр размоклых, утканых зялёнай рунню ніў, на якіх, быццам бы скваркі, ляжаць апошнія лапіны парыжэлага снегу. Панадворкі, перапоўненыя кудахканнем кур, што сабраўшыся кучаю ля пяцізубых цёрніц, якія згодна з узмахам рукі жанчыны-дырыжора, спяваюць сваю ласкатлівую песню, грабуцца ў разлятаючайся на ўсе бакі каросце.

— Як яе не любіць з яе зялёнавясёлкавымі лугамі, з салаўінай песняй араматнага бэзу, залітага серабрыстым мільгатаннем зор. Толькі любавацца. Жыццё, здаецца, аддаў бы, каб так, як раней, удыхаючы церпкі запах рассеўшагася на мяжы палыну, перамешаны з араматным подыхам збажыны, што цёплай хваляй плыве над налітымі каласамі, ісці з касой на плячах на свой палетак. Ах як, здаецца, лавіў бы пажаўцелыя лісты, ідучы вясковай вуліцай, прыбранай белізной баб'яга лета, ды ўцягваў бы ў грудзі смакавіты пах дыму ад з'ядаемага вогнішчам бульбяніку, — думаў сабе Іван. — Страшэнна люблю вёску, кожнаму і пры кожнай нагодзе паўтараю гэта. — У мяне нічуць няма гарадскога. Я селянін і душа мая чыста сялянская.

І сапраўды. Кватэра яго М-3 застаўлена сялянскай мэбляй, што зрабіў яму яго бацька столяр, на сцяне сімвалічна вісіць газоўка, на полцы стаяць драўляныя пасталы ды гліняныя збаночкі, на сценах ільняныя ручнікі, вытканыя і вышытыя маткай, ложак засланы саматканкай, якая з'яўляецца пладом той самай прамысловасці, што і ручнікі. Зусім як у сялянскай хаце, адно толькі сцены мураваныя.

— Бо што значыць горад у параўнанні з вёскай, — разважаў далей Іван. — Нават неба і тое пабеленае. Толькі абрэзкі відаць. Нават сузор'я поўнасцю нельга ўбачыць. А там шыр бяскрайняя, зорныя дываны, серабрысты месяц.

І так паўтаралася амаль кожны дзень. Заўсёды, калі толькі была найбольшая нагрузка работы, Іван пераносіўся ў вёску і летуценна плыў ды плыў. Але гэты дзень быў асаблівы. Каляды. Школьнікі ўсе параз'язджаліся па хатах, каб гэты вечар правесці ўрачыста ў сямейным кругу. Выязджаў таксама і Іван. Так хацелася б правесці ўсё па-народнаму, так як раней. На вёсцы ў яго старэнькія бацькі, якія напэўна яго чакаюць.

— Напэўна ўжо селі вячэраць, — думаў Іван, ідучы ад аўтобуса заснежанай дарогай. Зоры на небе ўжо ж запаліліся. Зоры... якая безліч іх. Сёлета куры павінны несціся добра. Неба ж такое зорнае-зорнае...

Але есці яшчэ не селі. Чакалі. У хаце ўсё было прыбранае. Стол, засланы сенам, якое прыкрываў белы абрус, красаваўся дванаццаццю традыцыйнымі стравамі, у кутку стаяў зроблены з жыта госцік. Усё так, як даўней. Нічога не змянілася.

— Ах, як я люблю вёску, — сказаў Іван пасля вячэры. — Вось тут жыццё! Не то што ў горадзе. Там чалавек, як вязень, закуты ў бетонныя сцены, асуджаны на безупынны гул матораў, пазбаўлены чыстага паветра, прасторы.

— Так. Толькі ніхто вас туды не саджаў сілаю, — адказаў бацька. — Вяртайся ў вёску.

— Абавязкі, праца...

— Школа то і ў нас ёсць, можаш і тут дзяцей вучыць.

— Ага, калі дрэнна, то прыязджай, сынок, — прагаварыла маці. — На гаспадарцы працаваць будзеш. А там прасторы колькі хочаш. Мы ўжо з бацькам старыя, сілы няма. Здаваць за рэнту думаем.

— За рэнту? Што вы? Прадайце, возьмеце шмат грошай, а жыць у мяне можаце, кватэра вялікая. На што вам рэнта? Што адразу куча грошай, то не нейкая там месячная палучка.

— Але там жа прасторы няма.

Іван апусціў галаву, не змогшы нічога адказаць.

Бізун

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвала Галіна Юзвюк з Барысаўкі.

Дарагое Сэрцайка, з Ёзікам хаджу я ўжо тры гады. І дагэтуль усё было ў парадку. Гаварылі ўжо нават пра вяселле. Але прыкмеціла я, што Ёзік ашуквае мяне. Дакладна я яшчэ ў гэтым не ўпэўнена, але паводзіць сябе ён інакш, як даўней. Стаў занадта мілы, ветлівы, мусіць, віну ён за сабой чуе. Бо нядаўна ўбачыла я яго з дзяўчынай. Спытала, што за яна. Сказаў, што сяброўка з працы. Але і сяброўка мне сказала, што бачыла яго з дзяўчынай, ды нават абняўшыся ішлі. Я ўжо не стрымалася і зрабіла яму скандал. А ён тлумачыўся і казаў, што толькі мяне кахае. Але я яму цяпер не веру, здаецца, што хлусіць, ашуквае мяне. І не ведаю, як пераканацца, як яно сапраўды ёсць. Памажы, Сэрцайка!

Галіна з Бельшчыны

Галіна! Адказаць тут нялётка. Пераважна, калі ўжо хлопца зацікавіць іншая дзяўчына, ён пачынае якраз антыпатычна адносіцца да папярэдняй. Але бываюць і такія, што, адчуваючы сябе вінаватымі, стараюцца быць яшчэ больш ветлівымі. Часцей гэтак паводзяць сябе жанатыя перад жонкай, каб не парушыць спакою сям'і. Хлопцу, не звязанаму з дзяўчынай, няма сэнсу іграць гэткага двуліцоўца. Ды можа гэта ён той дзяўчыне падабаецца, і яна каля яго круціцца... Аднак пагавары з Ёзікам сур'ёзна, але калі і гэта нічога не дасць, пастаў Ёзіка ў такім жа палажэнні: прайдзіся з нейкім хлопцам, каб ён убачыў, або ад некага даведаўся. Гэта часамі добры рэцэпт. Так ці інакш, калі ідзе ў вас гаворка аб вяселлі, справу трэба выясніць.

Сэрцайка

ВЕР-НЕ ВЕР

Дарагі Астроне! Я вучуся ў VIII класе. Аднойчы мне прыснілася, што я з сяброўкай і сябрам ішла ў сад. Я ўбачыла грушу, і мне захацелася грушак. Вальдэк сказаў, што мне нарве. Але калі ён сабраўся ўлезці на грушу, я ўжо сядзела на ёй. Вальдэк пачаў лезці па голях уверх. Я пачала крычаць, каб ён не лез, бо зляціць. Ён сказаў, каб я за яго не баялася. Грушак я аднак не паспрабавала. І тут я з ім апынулася ў адным з класаў маёй школы. Вальдэк пачаў мне варажыць на картах, большых за кнігі. І тут ён мне кажа, што я маю з ім дзіця. Я сышла на ніжні калідор, узяла сваю сумку з кнігамі і ўвайшла ў клас, а ён стаяў у дзвярах. Я спытала яго, ці не выходзіць ён кудысьці. А ён кажа, што не. Мы выйшлі з класа. На тым я прачнулася.

Што можа абазначаць мой сон?

Эля М.

Дарагая Эля! Не пішаш, які гэта быў сад. Калі быў вялікі і квітнеючы, чакае цябе поспех у тваіх справах. Калі б сад быў запушчаны і сумны, абазначала б гэта для цябе сумную старасць. Але куды там табе яшчэ да старасці! Так што, прымаем першую версію, зрэшты, сад жа быў з пладамі. Вы з сябрам лазілі па дрэвах — абазначае гэта поспех у справах і, здаецца, аб табе ўсе пачуюць, станеш вядомай (можа, ўдзел у нейкай алімпіядзе?). Добра, што не паспрабавала ты грушы, бо ведай: зрываць грушы з дрэва — нейкі прыбытак, а есці іх — пэўная хвароба! Тое, што была ты ў школе, таксама прадказвае нейкі поспех і сямейныя радасці. Сцеражыся толькі, каб той твой сябра не папсаваў тут нічога: ён жа табе варажыў на картах, значыць, можа зрабіць нейкі брыдкі і сквапны ўчынак у адносінах да цябе.

Астрон

Ці ведаеце, што...

...у 1976 годзе беластоцкія СКР-ы мелі сярэдні ўраджай чатырох асноўных збожжавых культур 23,1 ц/га, бульбы — 192 ц/га, буракоў — 214,3 ц/га.

...у мінулым годзе сельскагаспадарчыя гурткі Беластоцкага ваяводства сабралі 13 000 тон збожжа. Гадуюць яны 19 тысяч свіней, 2 600 штук быдла і больш 1 500 авечак.

...у 1976 годзе беластоцкія СКР-ы прадалі дзяржаве 3 000 тон свінога мяса.

...сельскагаспадарчыя гурткі Беласточчыны маюць у сваім уладанні маёмасць агульнай вартасці 1 400 мільёнаў злотых, у тым даволі багаты парк сельскагаспадарчых машын: 2 503 трактары, 1 154 бульбакапалак, 1 219 снопавязалак, 177 збожжавых камбайнаў „Вістуля“ і 113 збожжавых камбайнаў „Бізон“.

...бельская СКР мае 3 343 членаў сельскагаспадарчых гурткоў, у тым ліку 1 595 асоб гэта вясковыя жанчыны, згуртаваныя ў КГВ.

(ця)

А ВЯСНА НЕ ЗА ГАРАМІ...

Што, якія новыя струмені нясе нам веснавая мода? Хаця на двары яшчэ мароз, пара ўжо над гэтым прызадумацца, калі хто збіраецца штосьці новае пашыць сабе на красавік — май.

Што нясе? Перш за ўсё — прастату і элегантнасць. Відаць гэта па мадэлях, паказаных намі сёння. Такія касцюмы сталі ўжо амаль класічнымі, але асабліва модныя яны цяпер, калі жаночыя штаны ўжо крыху прыеліся. Пад такі касцюм можна апрануць любую блузачку (з гольфам, каўнерыкам, з бантам) і змяняць такім чынам штораз выгляд касцюма. Можна дапоўніць убор берэтам ці капелюшом: неабходна, каб гарманізаваў ён з адпаведнымі туфлямі ці ботамі.

На верхнім здымку вы бачыце касцюм, які складаецца з расшыранай спаднічкі і паліто такой жа даўжыні (светлага колеру), а да гэтага цямнейшая блузачка; на двух ніжніх здымках паказаны адзін і той жа касцюм у двух версіях (з поясам і без яго). Такі касцюм можна пашыць з мяккай імітацыі замшу.

Што датычыцца дадаткаў, дык вельмі модныя цяпер сумачкі-кніжкі, вузкія скураныя паясочкі, а таксама брошкі з пер'яў ці брошкі, прадстаўляючыя штучныя фрукты (на здымку).

Сяброўка

Хутка дывізія ўступіла ў горад. З падвалаў і сховішчаў пачалі выходзіць жыхары. Адчыняліся аканіцы. Сапраўднае свята было ля касцёла, адкуль выйшлі заложнікі.

— Ханка! Ёсць тут Ханка?! — крычаў Мірзаян.

Да яго падышлі дзве дзяўчыны.

Арам спачатку пачаў тлумачыць дзяўчатам, што яму, маўляў, патрэбна тая Ханка, у якой ёсць родзіч ці сусед Янак, як раптам ззаду яго шыю абхапілі худзенькія рукі хлопчыка.

— Глядзі ты, пазнаў, хлопчык! Я ж цяпер у іншай форме. А вось пазнаў, — радасна гаварыў Арам, высока падняўшы Янака, нібы паказваючы яго ўсім: і салдатам, і жыхарам, якія змешаным натоўпам запоўнілі плошчу.

*

Дывізія Музыкіна з цяжкімі баямі ішла па Германіі.

У невялікім лесе сустрэлі трох у форме савецкіх салдат. Высветлілася, ні адзін з іх не ведае ні слова па-руску.

Дапытваючы кожнага з невядомых, Арам даведаўся жудасную рэч. Фашысты стварылі спецыяльныя каманды, у задачу якіх уваходзіла па-зверску расправіцца з людзьмі ў нямецкіх вёсках, забіваць сваіх жа суайчыннікаў, але рабіць гэта, пераапрануўшыся ў форму савецкіх салдат і афіцэраў.

Калі пра гэта даведаліся байцы, абурэнню іх не было межаў. І Арам, звярнуўшыся да камандавання і атрымаўшы дазвол, зрабіў незвычайнае. Ён загадаў адвесці фашыстаў у тую вёску, з насельніцтва якой яны здзекваліся яшчэ ўчора, выдаючы сябе за савецкіх байцоў, і выкрыць іх перад мясцовым насельніцтвам.

Разведчыкі, якія на чале з нампалітам выконвалі гэта заданне, вярнуліся маўклівыя і ўрачыстыя. Жыхары вёскі адразу пазналі сваіх катаў. Нампаліт, хвалюючыся, расказваў Араму:

— Разумееш, спачатку яны неахвотна збіраліся да кірхі. Твары стомленыя, злосныя. Больш жанчыны, старыя. А як перакладчык сказаў: „Пазнаеце гэтых? Гэта вашы ж гітлераўцы“, — тут быццам узарваліся ўсе. Адзін падышоў да мяне худы-худы, рукі жылістыя, сялянскія. Крычыць штосьці, нават штурхнуў мяне ў грудзі. Я — за зброю. А перакладчык наш смяецца: „Ён, таварыш нампаліт, раскрыўдзіўся, што вы сказалі „вашы, маўляў, гітлераўцы“.

— Ну, я яму растлумачыў, што крыўдзіцца ён павінен толькі на сябе. Вельмі позна задумаліся яны над тым, што такое фашызм.

— Так, дзіўны гэты народ. Акуратны, разумны, — паглядзі, як гаспадарку вядуць: любата! А тут прахлопалі...

У гэты момант лейтэнант са штаба палка падаў Мірзаяну пакет.

— Вельмі тэрмінова, таварыш маёр. Загадана чакаць адказу.

— Чаму пакет? Хіба сувязь парушана?

— Так точна. Нямецкі батальён прарваўся на стыку нашых часцей і пайшоў у тыл.

Арам прабег вачыма невялікі лісток.

— Вось табе і пагутарылі аб палітыцы!..

Ён паглядзеў на лейтэнанта.

— Перадайце ў штаб палка, што зараз жа выступаем.

...Ніхто ў дывізійным шпіталі, які займаў некалькі невялікіх сялянскіх хат, не падазраваў, што фашысты могуць прыйсці сюды з мінуты на мінуту.

Задачай Мірзаяна было эвакуіраваць параненых. Але, калі яны падышлі да шпіталя, прыйшло іншае рашэнне.

— Вось што, — сказаў ён урачам і сёстрам, якія абступілі яго. — Трэба вынесці параненых у лес, далей ад дарогі, а мы дадзім тут бой фашыстам. Бо тут яны разлічваюць на беспакаранае глумленне з параненых, а не на моцнага праціўніка. Цяпер усё залежыць ад вас, таварышы. Дзейнічайце як мага хутчэй. Праз паўгадзіны, сама болей, фашысты тут з'явяцца... Байцы дапамогуць вынесці параненых і будуць іх ахоўваць. А мы сустрэнем фашыстаў.

Людзі працавалі моўчкі, але так дакладна і ўзгоднена, быццам разумелі адзін аднаго. У гэтай трывожнай цішыні, якую парушала толькі бразганне дзвярэй і рыпенне мыліц, не чуваць было ні скаргаў, ні стогнаў.

Да Арама і іншых афіцэраў некалькі разоў падыходзілі параненыя і прасілі дазволу застацца, выдаць ім зброю, але Арам быў няўмольны.

Ён накіраваўся да байцоў, якія ўстанаўлівалі кулямёты.

— Трэба, каб фашысты адразу трапілі

ТРЫБУНА чытачоў

Згаварыліся

У 47 нумары „Нівы“ за 1976 год закінуў я Акруговаму прадпрыемству распаўсюджвання фільмаў у Беластоку, што надта мала кіруе ў Белавежу шырокаэкранных копій. На падтрыманне свайго закіду сёння прыводжу новы прыклад. Расклад дэманстрацыі фільмаў на студзень у Белавежы такі: на 13 фільмаў аж... 1 (адзін) шырокаэкранны! Вялікае дзякуй за гэта. Век цэлы не забудзем шчодрасці АПРФ у Беластоку!

П. Байко

Малады гаспадар

Жыве ў вёсцы Астравок Шудзялаўскай гміны Лёва Федзюкевіч. Гаспадарыць на 14 гектарах зямельных угоддзяў. Зямля нядрэнная, як кажа ён, ёсць нават трошкі і III класа. Гаспадарку вядзе па-сучаснаму, мае трактар і машыны.

У мінулым годзе дабіўся рэкордных ураджаяў чатырох збожжавых з гектара — больш як 30 цэнтнераў! У жывёлагадоўлі таксама добра стаіць яго гаспадарка. Трымае восем кароў, у тым ліку шэсць малочных. Каровы ў яго яшчэ чырвоныя, неабходна змяніць іх на чорна-белую пароду. Але і чырвоныя ў Лёвы добрыя.

Каб павысіць малочнасць кароў, неабходна рабіць сіласы, сеяць кармавыя буракі і іншыя кармавыя культуры. І ўсё ў плане маладога гаспадара з Астроўка.

Я. Бандарук

Гмінны агляд у Нараўцы

Як штогод, 8 студзеня г.г. адбыўся гмінны агляд савецкай песні ў Нараўцы. У гмінным цэнтры культуры (ГОК) сабраліся ўдзельнікі агляду і жыхары Нараўкі. Удзельнікі прадставілі ў гэтым годзе больш цікавы рэпертуар і лепшую мастацкую падрыхтоўку. Вялікая падзяка належыцца за гэта настаўнікам: Марыі Навіцкай са Скупава і Васілю Цялушэцкаму са Старога Ляўкова, а таксама кіраўніку клуба „Рух“ у Луцэ — Аліне Лукшы за працу пры падрыхтоўцы ўдзельнікаў да агляду.

Найлепшымі былі салісты Аляксандра Кісялеўская і Мікалай Варанецкі. У дуэце: Вера Осяк і Ніна Сухадола з Падляўкоўя. Тэрцэт з Лукі (Люба Салавей, Марыя Стоцкая і Аўгіня Смольская) і квартэт са Скупава (Аўгіня Гарустовіч, Марыя Навіцкая, Аўгіня Сакоўская і Тамара Адамовіч).

Падзяка належыцца начальніку гміны Ю. Навіцкаму і дырэктару спулдзельчага банка Т. Гацуце за ўзнагароды для ўдзельнікаў агляду. Толькі гэтыя людзі ацанілі грамадскую працу ўдзельнікаў, а прадпрыемстваў жа ў гміне многа. Вялікую дапамогу таксама аказаў гайнаўскі дом культуры і гмінныя ўлады.

Аляксандр Закройшчык

ў мяшок. Як толькі яны ўвойдуць у вёску і наблізяцца да шпіталя, узвод з кулямётам закрые іх тыл... Не, не, чырвоны крыж не знімайце. Мы першыя атакаваць не будзем. Няхай пакажуць свой твар. Няхай думаюць, што перад імі толькі шпіталь...

Арам гаварыў так, быццам бы яму быў вядомы загадзя пераможны вынік. І, бадай, гэты яго спакойны, крыху насмешлівы тон бадзёрыў людзей, змякчаў трывожнае чаканне бою.

— Першы пост дакладвае — калона фашыстаў ідзе да вёскі.

Немцы ішлі павольна, двума ланцугамі ўздоўж адзінай вуліцы вёскі. Убачыўшы знак чырвонага крыжа на доме, пярэднія спыніліся. Афіцэр штосьці пракрычаў і тут жа да дома накіраваліся чацвёра салдат з ранцавымі агнямётамі на плячах.

— Агонь! — скамандаваў Арам.

Немцы не паспелі ацаніць тое, што адбываецца. Некаторыя тут жа кінуліся назад, але шлях ім адрэзалі два буйнакаліберныя кулямёты. Яны бегалі па вёсцы, падаючы пад кулямі, нідзе не знаходзячы ратунку. Ціхія, закінутыя хаты, якія толькі што прапусцілі іх міма, раптам сталі агнявымі пунктамі. За некалькі мінут фашысцкі батальён страціў добрыя дзве трэці свайго саставу. Астатнія, пакідаўшы зброю, збіліся ў кучу, паднялі рукі...

(Працяг будзе).

Мінулы год у Белавежы

Турыскі 1976 год у Белавежы прайшоў пад знакам напружанага руху. Праўда, першыя месяцы паказалі крыху меншы лік наведвальнікаў у параўнанні з папярэднім годам, ды потым, у поўні сезона, ён выраўнаўся, каб замкнуцца ў канцы снежня 4-працэнтным узростам. Такім чынам выходзіць, што Белавежу наведала каля 130 тыс. чалавек. Вялікі гэта лік. Можна нават сказаць, што завялікі, як на белавежскія нетры, тым больш, што ён канцэнтраваўся на невялікай тэрыторыі нацыянальнага парку. Справа выглядае сур'ёзна, калі ўжо вырашана штогод у красавіку закрываць найчасцей наведваемы пушчанскі аб'ект — запаведнік прыроды. У бягучым годзе плануецца закрыць яго для турызму і ў лістападзе.

Як і ў папярэднія гады, так і ў 1976 годзе, пераважалі групавыя экскурсіі (80% агульнага ліку наведвальнікаў). Удзельнікі завадскіх экскурсій састаўлялі 55%, моладзь пачатковых школ — 33%, сярэдніх — 10%, вышэйшых навучальных устаноў — 2%.

Лік замежных турыстаў у параўнанні з 1975 годам не змяніўся. Таксама прыехала іх сюды каля 5,5 тыс. (толькі прыродазнаўчы музей аднатаваў 4 697 чалавек з загранíцы). Памяншыўся толькі лік дзяржаў. Турысты ў мінулым годзе прадстаўлялі 53 дзяржавы (у 1975 годзе — 60). Традыцыйна ўжо найбольш ехалі з СССР (23% агульнага ліку замежных наведвальнікаў), ГДР (16%), Францыі (14%), Чэхаславакіі (7,5%), ФРГ (7%), ЗША (4,5%) і Вялікабрытаніі (3,5%). Тут ніхто не спадзяецца нечаканых перамен. Штогод на першых месцах называюцца тыя самыя дзяржавы, з тым, што ў нязначна іншай чарзе (напрыклад, у абмяркоўваемым годзе Францыя апярэдзіла Чэхаславакію, а ЗША — Вялікабрытанію). У 1976 г. у Белавежы былі студэнты або ўдзельнікі сусветных з'ездаў і канферэнцый з такіх экзатычных краін, як Афганістан, Кітай, Судан, Эквадар, Гана, Кувейт, Венесуэла, Сірыя, Ізраіль і інш.

П. Байко

Механізацыя

Рыгор Турыч з Гуран, гміна Крынкі, гаспадарыць на 12-ці гектарах. Але сам ужо 6 дзесятак разменяў, і жонка немаладая, а да таго хворая. Рабіць на гаспадарцы не было каму.

Тады гаспадар падумаў пра механізацыю сваёй гаспадаркі. Купіў трактар, а каня прадаў. Купіў сельскагаспадарчыя машыны: растрасальнік гною, сеялку, снопавязалку і іншыя. Да растрасальніка гною дарабіў канвеер, які ўстаўляе ў хляве, і электрычны матор. На канвеер накладае гной і так падае яго на прычэп растрасальніка. Не трэба гною рукамі кідаць на прычэп. Кароў у яго нямнога, але даглядае іх добра, доіць электрычнай даілкай. Механізацыя памагла старэйшаму гаспадару ўтрымаць сваю гаспадарку на ўзроўні і не саромецца за яе.

Віт

КАЛЯНДАР

Купіў каляндар я насценны, звычайны,
З ім разам, здаецца, шмат будучых дзён.
Каб быў для мяне ён, як прошлы — ахайны,
Каб многа было ў ім забаўных лісткоў.
Дык што прынясе кожны дзень адрываемы,
Як многа у гэтых лістках таямніц,
Ці шчасце ўбачаць сваё закаханыя,
Ці многа "угледзяць на небе зарніц"?
Хоць кожны дзянёк — так заўжды ажыдаемы,
Што сніцца нярэдка у цемры начэй —
Ці будзе ён варты пашаны, не знаем мы,
Ці будзе на сэрцы па ім гарачэй?
А толькі злых дзён я зракаюся,
Адкідаю кудысьці далёка на бок,
Я іх пражыву, не злякаюся,
Хоць нават прыйдуць незнарок.
Я на свой каляндар прыглядаюся
І чакаю прыходзячых дзён...,
Як будзе — пазнаць намагаюся,
А ўсю праўду пакажа мне ён.

Валодзя Ш.

Зацікавілі літары

З вашай газетай першы раз я сустрэўся ў Вроцлаве год таму назад. Зацікавілі мяне яе кірылічныя літары ў вінетцы. Павеяла чымсьці блізкім — я ж украінец. І праз „Ніву“ пацягнула мяне ў нязведаныя краіны беларускай культуры, літаратуры перш за ўсё, яе гісторыі. Пачаў ад Коласавага „Сымона-Музыкі“, расчытаўся ў Караткевічу, узяў польскія пераклады, і гэтая краіна лясоў, балот і яе мужных жыхароў паўстала ў маім уяўленні казкаю, казкаю рэальнаю. Бо ж не толькі мы сходны моваю, звычаямі, але і доля ў нас падобная.

Зараз у маім кнігазборы ёсць і беларуская паліца, а „Ніву“ пастаянна атрымліваю дзякуючы падпісцы.

Каб слаўна ты развівалася, наша „Ніва“!

В. Піліповіч,
Гломча,
Кросненскае ваяводства

Калядная звязда ў Луцэ

Ужо ад няпамятных часоў існуе такі звычай у Луцэ, што на Каляды хлопцы ходзяць са звёздамі і калядуюць. У Луцэ гэты звычай выступае да сёння, хоць у некаторых вёсках паволі занікае.

У гэтым годзе лучанскія хлопцы таксама хадзілі калядаваць. Яны спявалі вельмі прыгожа, а галасы іх нясліся па цэлай вёсцы.

Кара-кум

Мая прапанова

У нас, калі ядуць мяса, дык любяць яго з муштардай. Нашы фабрыкі робяць муштарду ў шклянках, але не зусім прыгожых. Таму многа шклянак пасля муштарды валяецца на сметніках і пад платамі. Нікому яны не патрэбны, і гандаль іх не купляе назад. Але нармальных шклянак для чаю вельмі часта няма ў нашых крамах. Вось каб наша прамысловасць выраблялa шклянкі для муштарды прыгожыя, яны прыдаліся б і потым у хаце, ды ніхто не выкідаў бы іх на сметнік.

Віт

Хто выраўнае дарогу?

Восенню мінулага года ладзілі дарогу са Спічкоў у Орлю. Дарога гэта не была найлепшай і цяжка было ёю ехаць. Пяску навазілі сюды трактарысты СКР у Орлі. Работу зрабілі на 400 тысяч злотых. Але, гледзячы цяпер на дарогу, цяжка ў гэта паверыць. І цяпер на дарозе ляжаць неразгорнутыя горбы пяску. Відаць, работа была зроблена абы-як. Людзям у далейшым цяжка па такой дарозе ехаць.

А можа навесну паладзілі б дарогу як трэба?

Васіль Асеннік

Крама ў Тапчыкалах

Некалі не было ў Тапчыкалах крамы, у вёсцы стаяў кіёск. Але ў ім не было дзе змясціць больш тавараў. Цяпер у Тапчыкалах новая мураваная крама. Ёсць спажывецкі і прамысловы аддзелы. Крама добра забяспечана таварамі.

Прадаўшчыку плацяць працэнты ад колькасці прададзенага тавару. Таму стараецца ён і адкрывае краму нават у нядзелю. Завецца Стэмпа Аляксей і абслугоўвае краму разам з жонкай Валяй.

Васіль Асеннік

Добры гаспадар

Тадэуш Рэдас з калоніі Слойка ў Шудзялаўскай гміне гаспадарыць на 12 гектарах зямлі. Гаспадарку сваю ён накіраваў на гадоўлю малочных кароў. Пакуль што мае пяць дойных і чатыры штукі маладняку. Але ў будучыні хоча павялічыць свой статак да 17 штук. Цяпер паставіў новы хлеў — сучасны, з аўтаматычнымі пойламі і возікамі для корму. Паша ў яго на лузе кватэровая, падзелена на 8 кватэр, у якіх па чарзе пасвяцца каровы.

У мінулым годзе за малако гаспадар гэты браў па 6 тысяч злотых у месяц. А калі будзе больш кароў — будзе больш і грошай.

Віт

Надлясніцтва — насельніцтву

Так трэба назваць ініцыятыву надляснічага з Грушак інж. Мечыслава Гайдука, які зацікавіўся даездам некалькіх гаспадароў з урочышча „Плюцічы“ ў Міклашэве да сваіх дамоў. Тутэйшыя гаспадары ўжо даўно над гэтым думалі самі. Патрэбна была аднак дапамога машын. Улады мелі многа іншых клопатаў на больших дарогах. Але вось прыйшоў час, людзі супольна з надлясніцтвам прыступілі да працы. Тры трактары, адна капалка і каля дзесяці асоб пабудавалі 350 м дарогі (на суму 10 тысяч зл.). Адначасова, выбіраючы пясок на дарогу, выкапалі яны супрацьпажарны басейн. Усё гэта рабілася якраз перад маразамі і снегам. І цяпер дзеці могуць катацца па ільду на тым басейне.

Варта адзначыць вялікую самаахвярнасць ужо пажылога Мікалая Трусевіча, сына Кандрата, які быў „маторам“ работы. Карысць людзям аграмадная і падвойная. Каб толькі больш было такога супрацоўніцтва прадпрыемстваў з надлясніцтвамі.

Аляксандр Закройшчык

На катку

Пасля заняткаў у школе вучні пачатковай школы і агульнаадукацыйнага ліцэя ў Міхалове маюць добрую магчымасць адпачыць на свежым паветры. Побач школы ёсць каток, і вучні катаюцца тут на каньках. Пасля шасці-сямі гадзін вучобы добра і гадзінку адпачыць! Потым лепшая ахвота і за навуку брацца.

Кара-кум

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „ВЁСКА ЛУКА“ „Ніва“ № 49 (1084) ад 5 снежня 1976 г.

Адказвае:

RSW „PRASA-KSIĄŻKA-RUCH” PRZEDSIĘBIORSWO WYDAWNICZO-KOLPORTAŻOWE W BIAŁYMSTOKU ODDZIAŁ W BIELSKU PODLASKIM.

W nawiązaniu do notatki prasowej oraz Waszego pisma z dnia 27.XII.1976 r. uprzejmie informuję, że Klub Prasy i Książki w Łuce (gm. Narewka) zostanie zaopatrzony w magnetofon w II dekadzie miesiąca stycznia br.

Dyrektor Oddziału
Mieczysław Drążyk

Да заметкі „ЧАСАМ І БЕЗ ХЛЕБА БЫЦЬ ТРЭБА“ „Ніва“ № 52 (1087) ад 26.XII.1976 г.

W odpowiedzi na pismo z dnia 28.XII.76 r. dotyczącego artykułu zamieszczonego w tygodniku „Niwa” z dnia 26.XII.76 r. pt. „Czasem i bez chleba być trzeba” **GMINNA SPÓDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA” W KRYNKACH** uprzejmie wyjaśnia:

Chleb do wsi Słoja nie jest dowożony z tego powodu, że Gminna Spółdzielnia nie posiada w tej wsi swojej placówki handlowej. W miesiącu marcu ubiegłego roku na prośbę mieszkańców wsi chleb był dostarczany do klubu „Ruch”. W związku z tym, że lokal klubu nie odpowiada warunkom do sprzedaży pieczywa, Dyrekcja Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch” w Sokółce zabroniła sprzedaży i z tego powodu chleb do wsi Słoja nie jest dostarczany.

Ponadto nadmieniamy, że działalność handlową prowadzimy w sąsiedniej wsi Knyszewicze.

Prezes Zarządu
Tadeusz Fajst

Да публікацыі „ШТО ДАЛЕЙ?“ „Ніва“ № 47 (1082) ад 21 лістапада 1976 г.

Адказвае: НАЧАЛЬНІК ГМІНЫ Ў БЕЛЬСКУ.

W odpowiedzi na Waszą notatkę z dnia 16 listopada 1976 r. dotyczącą świetlicy we wsi Pilipki informuję, że po przekonsultowaniu z dyrektorem Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa-Książka-Ruch” Oddział w Bielsku Podlaskim, dyrektor w/w Spółdzielni całkowicie odmówił założenia Klubu Prasy i Książki ze względu na brak kandydata na stanowisko gospodarza klubu z odpowiednimi kwalifikacjami. We wsi Pilipki zamieszkuje mało ludności i to przeważnie w wieku starszym, młodzieży w ogóle nie ma.

Przy założeniu Klubu Prasy i Książki będzie słaba działalność ekonomiczna, poza tym nie ma żadnej możliwości prowadzenia działalności o charakterze kulturalno-rozrywkowym.

W przyszłości budynek zostanie zagospodarowany przez Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska” w Bielsku Podlaskim, pod warunkiem oszalowania ściany zewnętrznej od strony północnej.

Dotychczasowy Punkt Sprzedaży Pomocniczej z prywatnego domu zostanie przeniesiony do jednego pomieszczenia tejże świetlicy, a w ogólnej sali będzie wiejska świetlica pod nadzorem sołtysa.

Naczelnik Gminy
mgr inż. Jerzy Kalina

„Niwa” — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch”. Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu”, urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

Імпартгумар

ДЫРЭКТАРСКАЕ КРЭСЛА

Мы сабраліся на нараду ў кабінеце дырэктара. Дырэктара яшчэ не было, але сакратарша папярэдзіла, што ён вось-вось з'явіцца. Нас было шасцёра. І ў кабінеце было якраз шэсць крэсел, лічачы і крэсла дырэктара.

Мы пачалі рассаджвацца. Апошнім аказаўся Ковач, які, як заўсёды, крыху спазніўся. Яму і дасталася дырэктарскае крэсла. Дакладней, дасталася б, бо Ковач нааднэ адмовіўся садзіцца ў яго.

— Вы што, жартуеце? — усклікнуў ён, і ў голасе яго дрыжаў свяшчэнны жах. — Гэта ж крэсла дырэктара!

— Ну і што? — спытаў Міхай. — Дырэктара ж няма. Крэсла пакуль свабоднае, вось і садзіся ў яго.

— Не, не, — горача сказаў Ковач, — я наогул люблю стаяць.

— І на нарадах? — саркастычна спытаў Міхай.

— Так, — з годнасцю адказаў Ковач. — Пасташ адну — другую нараду, і адразу лепш сябе адчуваеш...

Мы пераглянуліся і стрымана засмяяліся. Тут нешта не тое. Чаму ён так дэманстратыўна не хоча сесці ў дырэктарскае крэсла?

Не смяяўся толькі Ковач. Ён стаяў ля шафы з энцыклапедыяй і глядзеў на Міхая.

— Слухай, — сказаў ён, — уступі мне сваё месца, а сам садзіся ў дырэктарскае крэсла.

Міхай паціснуў плячыма, памаўчаў і спытаў:

— А чаму я павінен сесці ў дырэктарскае крэсла?

— Таму што гэта адзінае свабоднае месца.

— Так, але... чаму гэта ты мне яго ўступаеш? — падазрона спытаў ён.

— Каб вас чорт узяў! — стукнуў кулаком па сталу Жыга. — Чаго вы так баіцеся гэтага паршывага крэсла? Што яно вам нагавіцы прапаліць?

— Вось ты і садзіся, — сказаў Ковач.

— Я не сяду зусім па іншай прычыне, — сказаў Жыга.

Мы ўсе згодна заківалі галовамі. Ужо некалькі дзён хадзілі чуткі, што калі дырэктар адыдзе, Жыга... ну і гэтак далей.

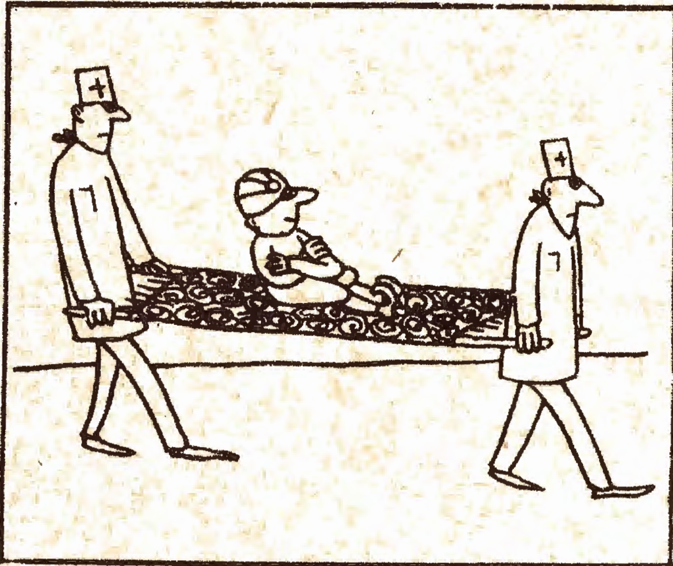
* * *

Дырэктар спазніўся на дваццаць мінут. Ён прайшоў да свайго стала і ад нечаканасці нават маргнуў: крэсла не было.

— Дзе маё крэсла? — спытаў ён.

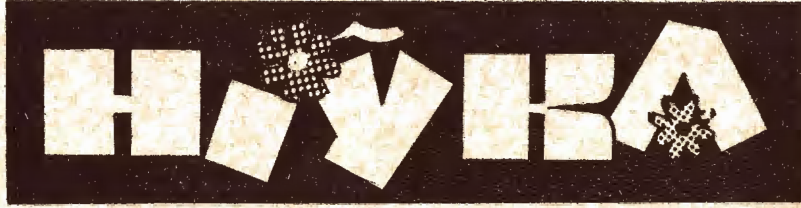
— Мы аддалі яго ў майстэрню ўмацаваць ножкі, — адказалі мы хорам.

Шандар Новабацкі
(Венгрыя)

...Ён быў добрым арганізатарам балагану.

ДЫЯГНАЗ

— Доктарку, муж мой зрабіўся страшна нервовы, — скардзіцца Гапка доктару Знахаруку.

— Вы павінны абое хоць на месяц выехаць з Задрыпанкі, — раіць доктар.

— Куды?

— У супрацьлеглых напрамках.

ВЕТЛІВЫ

— Наш кіраўнік аддзела кадраў вельмі ветлівы.

— У чым гэта праяўляецца?

— Паклікаў мяне і сказаў, што не ўяўляе, як без мяне будуць працаваць, але з першага паспрабуюць.

ЗАДАВОЛЕНЫ

Малыя задрыпаняты прыглядаюцца вясельным госцям. Асаблівую ўвагу звяртаюць на выдэкальтаваных жанчын.

— Цешуся, што я не жанчына, — гаворыць адзін падшывалец.

— Чаму? — здзіўляецца другі.

— Падумай толькі, які трэба было б мыць шмат шыі.

ЗНАЙШОЎ ВЫЙСЦЕ

Міколка збіраўся ў школу. Маці і папярэджвае яго:

— Калі прынясеш сёння „тройку", то будзеш тры разы біты.

— Тады я прынясу „двойку", — сказаў Міколка.

Дума

Дзе ён быў?

Калі я прыйшоў на работу, у кабінеце яго яшчэ не было. „Спазніцца, напэўна," — падумаў я і, не чакаючы, пачаў пісаць план работы аддзела на чацвёрты квартал. Праз гадзіну ён усё яшчэ не з'явіўся. „Можа п'е піва", — падумаў я і спусціўся ў буфет. Там яго не было. Гэта пачынала мяне непакоіць. Я пазваніў дамоў.

— Пайшоў на работу яшчэ ў восем гадзін, — сказала жонка.

„Дзіўна", — падумаў я.

У гэты дзень ён так і не прыйшоў.

— Ці не ведаеце вы, дзе Вася Пракопаў? Мо, у камандзіроўку паслалі? — спытаў я назаўтра ў начальніка.

— Не. Быў учора цэлы дзень на рабоце, — адказаў начальнік. — Вось квартальны план напісаў.

— Дзіўна, — яшчэ раз падумаў я. — Дзе ж ён быў?

Вася Пракопаў

ЛЕПШ ДРУГОЕ

— Аддай пасаг, або шануй маю дачку! — кажа цесць зяцю.

— Зраблю наадварот: аддам дачку, а пасаг буду шанаваць.

МІНІВЕРШЫ

ХВЯДОТАЎ САКРЭТ

Зрабілі заўвагу
аднойчы Хвядоту:
— Позна прыходзіць
та стаў на работу.
Прамовіў спакойна
Хвядот у адказ:
— Але ж і дадому
спазняюся не раз.
Ды хтосьці адкрыў тут
Хвядотаў сакрэт:
— Не трэба заходзіць
Так часта ў буфет...

Алесь Махнач

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Галіны Юзвюк з Барысаўкі змяшчаем песню

Gdzieś w sercu na dnie

słowa: Wojciech Młynarski
muzyka: Janusz Kruk
śpiewa: Grupa Dwa plus Jeden

Gdzieś w poszumie traw
Jest ścieżka nad staw
W oknach pelargonie
obok na balkonie
Schnie koszula przez matczyne uprana dłonie

Jest jeszcze blask świec
I kaflowy piec
Ganek w dzikim winie
Gamy na pianinie
Czekasz aż pamięci rzeką
z wolna przypłynie tu
z wolna przypłynie tu

Twój pierwszy dom
Dom, gdzie dzieciństwa dniom
Stary zegar śpiewał bim, bam, bom
Mierzył czas radosny
Od wiosny do wiosny

Hej, wiecie jak ja
Świat swe prawa ma
Tamten czas daleki
Zamknął już powieki
Nie da się dwa razy wejść do tej samej rzeki

Lecz zdarza się że
Gdzieś w sercu na dnie
Coś dziecinnie nuci
Szary dzień odsmuci
Chroń tę nutkę złotą chociaż wiesz że nie wróci już

Twój pierwszy dom
Dom gdzie dzieciństwa dniom
Stary zegar śpiewał bim, bam, bom
Strzeże cię zazdrosny świat ludzi dorosłych
Gdzieś w sercu na dnie...

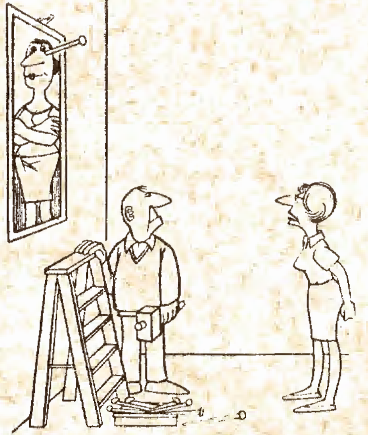
ГУТАРКА Ў ЧАС ЗАЦІШША

— Фрыц, чаму ты думаеш, што рускія заварожваюць свае рэкі?

— Чаму? Як ішлі мы туды, дык Дон па калені выдаваўся, а як драпанулі назад, — дык ледзь да дна дастаў.

(З франтавога гумару)

— *А выканаў ты прынамсі паравозачны план?*

— *Выбачай, Эрнст, але мне не падабаецца, як ты прыбіў партрэт маёй мамачкі!*

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Дарожны паліцэйскі спыняе аўтамабіліста і аб'яўляе:

— За праезд у недазволеным месцы з вас 50 крон штрафу! Ці ж вы не бачылі стралу?

— Я-я-я-ку-ю стралу? Я н-нават індзейца не прыкмеціў!

✲

Знакаміты французскі эканаміст, які выступіў з артыкулам аб павышэнні цэн, быў разбуджаны ноччу званком.

— Вы ведаеце, у вашым артыкуле ўсё перабольшана, — сказаў тонкі голас. — Мая жонка і я — мы жывем усяго на дзесяць франкаў у тыдзень...

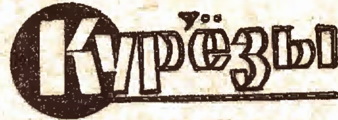
— Дзесяць франкаў у тыдзень? Вытлумачце мне, як жа гэта вы ўхітраецеся? Але прашу вас гаварыць гучней, я амаль нічога не чую...

— Я не магу гаварыць галасней. Я рыбка ў акварыуме!

✲

Адзін грабежнік другому:

— Ты не мог бы мне пазычыць сотню да закрыцця банка?

ЗУСІМ ПРОСТА

І. С. Бах сыграў на аргане адну са сваіх прэлюдый вучню, які прыйшоў яго праведаць. Калі той стаў захапляцца выдатнай ігрой кампазітара, Бах перапыніў яго і сказаў:

— У гэтым няма нічога дзіўнага: трэба толькі своечасова націскаць адпаведныя клавішы, а ўсё астатняе зробіць сам арган.

ХВАЛА ГАНГСТЭРАМ

Злачыннасць у Злучаных Штатах Амерыкі расце з кожным днём. Гэта ўстрывожыла не на жарт у першую чаргу багатых амерыканцаў. Іх жа кашалькам пагражае небяспека! Каб застрахавацца ад рабаўніцтва ці нават забойства, тэўстасумы пачалі звяртацца да паслуг прыватных шпікаў і ахоўнікаў: маўляў, вы беражыце нашы кашалькі, а мы будзем вам надрэнна плаціць.

Ахвотнікаў да лёгкага бізнесу аказалася вельмі многа. Цяпер колькасць прыватных шпікаў і ахоўнікаў амаль у два разы перавышае штат федэральнай і мясцовай паліцыі. „Злачыннасць — наш бізнес, — аднойчы заявіў Ніл Холмс — глава прыватнай фірмы, якая пастаўляе ахоўнікаў. — Пакуль расце злачыннасць, растуць і нашы прыбыткі". А прыбыткі, трэба сказаць, не малыя. У мінулым годзе, напрыклад, той жа Холмс „зарабіў" каля мільёна долараў. Словам: адзін ад страху трасецца — другі ад шчасця смяецца...

Дзеля таго, каб навучыцца забіваць цвікі, трэба адвучыцца біць па пальцах.